

РАС

**ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
РАЗВОЈНЕ АГЕНЦИЈЕ СРБИЈЕ
ЗА 2018. ГОДИНУ**

Београд, фебруар 2019. године

САДРЖАЈ

УВОДНЕ ОДРЕДБЕ	3
I. СЕКТОР ЗА СТРАТЕШКА УЛАГАЊА.....	4
II СЕКТОР ЗА ПОДРКШКУ МСП.....	15
III СЕКТОР ЗА МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ	48
IV СЕКТОР ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ И РЕГИОНАЛНУ САРАДЊУ.....	65
V СЕКТОР ЗА ПЛАНИРАЊЕ И АНАЛИЗУ	72
VI СЕКТОР ЗА ПРАВНЕ, ФИНАНСИЈСКЕ И ОПШТЕ ПОСЛОВЕ	77

Уводне одредбе

Развојна агенција Србије (даље: Агенција) основана је Законом о улагањима („Службени гласник РС”, бр. 89/2015 и 95/2018), ради обављања развојних, стручних и оперативних послова подстицања и реализације директних улагања, промоције и повећања извоза, развоја и унапређења конкурентности привредних субјеката, угледа и развоја Републике Србије у области привреде и регионалног развоја.

На оснивање и рад Агенције примењује се Закон о јавним агенцијама („Службени гласник РС“ бр. 18/2005, 81/2005-испр. и 47/2018).

Законом о улагањима прописано је да Агенција обавља следеће послове:

- 1) сарађује са државним органима и организацијама и носиоцима јавних овлашћења, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе, ради обезбеђивања услова за примену овог закона и других прописа којима се уређују питања од значаја за унапређење привредног развоја и улагања;
  - 2) прати примену овог закона и предлаже одговарајуће мере;
  - 3) учествује у припреми програма и пројеката привредног и регионалног развоја;
  - 4) врши анализе и обезбеђује податке и информације за потребе унапређења политике привредног и регионалног развоја;
  - 5) врши акредитацију и координацију регионалних развојних агенција;
  - 6) обавља стручне и административно-оперативне послове у вези са пројектима привлачења директних инвестиција и улагања и прати њихову реализацију у складу са законом и прописима;
  - 7) спроводи програме и пројекте са циљем унапређења извозних активности привредних субјеката;
  - 8) спроводи програме и пројекте са циљем унапређења положаја, активности и конкурентности малих и средњих привредних субјеката и предузетника;
  - 9) предлаже, координира и спроводи активности стратешког маркетинга привредних потенцијала и угледа Републике Србије;
  - 10) пружа стручну и саветодавну подршку привредним друштвима и предузетницима;
  - 11) извршава и координира спровођење програма и пројеката привредног и регионалног развоја за подстицање директних инвестиција;
  - 12) обезбеђује услове за приступ и реализацију пројеката који се финансирају из међународне развојне помоћи;
  - 13) прати и анализира услове улагања и привредне услове на појединачним тржиштима и у појединачним секторима и даје предлоге за њихово унапређење;
  - 14) остварује сарадњу у области улагања и прикупља информације о стању улагања у другим државама;
  - 15) предлаже доделу подстицаја;
  - 16) обавља и друге послове, у складу са законом и Статутом Агенције.
- Послове из тачке 5) Агенција обавља као поверене послове.

Правилником о организацији и систематизацији послова у Развојној агенцији Србије од 12.07.2018. године са Правилником о именима и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова у Развојној агенцији Србије од 15.08.2018. године који је ступио на снагу 27.10.2018. године, за потребе обављања послова из делокруга Агенције образовани су организациони делови (сектори), а у оквиру њих посебне организационе јединице (одељења).

Организациони делови су:

- Сектор за стратешка улагања;
- Сектор за подршку МСП;
- Сектор за међународну сарадњу;
- Сектор за регионални развој и регионалну сарадњу;
- Сектор за планирање и анализу;
- Сектор за правне, финансијске и опште послове.

Унутар Сектора за стратешка улагања образовани су: Одељење за реализацију стратешких улагања и Одељење за правну имплементацију и финансијску анализу стратешких улагања.

Унутар Сектора за подршку МСП образовани су: Одељење за подршку МСП и Одељење за правну и финансијску имплементацију инвестиционих програма.

Унутар Сектора за планирање и анализу образовани су: Одељење за aftercare, Одељење за извештавање и аналитику, Одељење за информатичку подршку и Одељење за маркетинг.

Унутар Сектора за правне и опште послове образовани су: Одељење за правне и опште послове и Одељење за финансијске и рачуноводствене послове.

I Сектор за стратешка улагања

Сагласно одредби члана 15. став 1. тачка 3) Закона о улагањима („Службени гласник РС“, бр. 89/2015 и 95/2018) (у даљем тексту: Закон о улагањима), Агенција је одређена као један од субјеката подршке улагањима.

Сектор за стратешка улагања, унутар којег су образована два одељења: Одељење за реализацију стратешких улагања и Одељење за правну имплементацију и финансијску анализу стратешких улагања, реализује послове подршке улагањима.

Под пословима подршке улагањима посебно се сматрају: сарадња са државним органима и организацијама и носиоцима јавних овлашћења, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе, ради обезбеђивања услова за примену Закона о улагањима и других прописа којима се уређују питања од значаја за унапређење привредног развоја и улагања; праћење примене Закона о улагањима и предлагање одговарајућих мера; обављање стручних и административно-оперативних послова у вези са пројектима привлачења директних инвестиција и улагања и праћење њихове реализације у складу са Законом о улагањима и прописима; давање стручне и саветодавне подршке привредним друштвима и предузетницима; предлагање доделе подстицаја, као и други послови дефинисани одредбом члана 36. став 1. Закона о улагањима.

У 2018. години Сектор за стратешка улагања (у даљем тексту: *Сектор*) био је подједнако ангажован у раду на новим, односно потенцијалним инвестиционим пројектима као и на пројектима чија је реализација отпочела током 2017. године, а тренутно обавља рад на око 49 потенцијалних инвестиционих пројеката укупне

вредности око 3,0134 милијарде евра, а чијом реализацијом би дошло до отварања 32.329 нових радних места.

Према подацима из претходне две године, највећи број пројеката био је из области аутомобилске индустрије, што је био случај и у 2018. години. Поред тога, велики део активности одвијао се и у области текстилне индустрије, као и сектора туризма, намештаја и дрвне индустрије, електронске, металургије и обраде метала, као и у сектору прехранбене индустрије.

Сектор	Број	Процент
Аутомобилска индустрија	29	32,6%
Текстилна индустрија	10	11,2%
Туризам	8	9,0%
Дрвна индустрија и индустрија намештаја	7	7,9%
Електронска индустрија	5	5,6%
Прехрамбена индустрија	5	5,6%
Металургија и обрада метала	5	5,6%
Грађевински материјали	4	4,5%
Машине и опрема	4	4,5%
Хемијска индустрија	3	3,4%
Авио индустрија	2	2,2%
Фармацеутска индустрија	2	2,2%
Пластика и гума	2	2,2%
Пословне услуге	1	1,1%
Индустрија коже	1	1,1%
Обједињене услуге	1	1,1%

Табела 1 – Анализа упита добијених у 2018. години према индустријама

Када је у питању земља порекла потенцијалне инвестиције, односно имајући у виду да потенцијалне инвестиције воде порекло из различитих земаља, важно је да постоји могућност комуникације на различитим језицима са свим улагачима. Анализа упита на којима се радило током 2018. године показује највећу заступљеност пројеката из Србије, док анализа потенцијалних пројеката показује највећу заступљеност пројеката из Немачке.

У погледу начина имплементације, потенцијални инвестициони пројекти могу се поделити на типове: „*greenfield*“, „*brownfield*“, аквизиција или заједничко улагање. Према досадашњем искуству, интересовање улагача се углавном односи на „*greenfield*“ и „*brownfield*“ пројекте. За рад на „*greenfield*“ или „*brownfield*“ типовима улагања, саветници за препоруку локације улагачу користе базу локација. Код пројеката аквизиције или заједничког улагања, који подразумевају активно приватно привредно друштво као субјекат инвестиције, основно оруђе за рад је база добављача.

Рад на упитима улагача представља основну делатност Сектора. Упити страних и домаћих улагача означавају назнаку интересовања за улагање у Србију и најчешће су

део процеса поређења Србије као инвестиционе локације са другим конкурентским земљама.

Приликом досадашњег рада један број питања се издвојио као стандардни сет питања који је заједнички свим улагачима. Ради што ефикаснијих одговора на питања генералне природе, Агенција је саставила такозвани „*Info Pack*“ документ на енглеском језику који садржи генералне податке о економском, пословном, пореском амбијенту, као и друге информације које представљају одговоре на најчешћа питања улагача. Овај документ такође садржи податке о конкретним индустријским секторима и представља полазну основу у раду на упитима. Поред „*Info Pack*“ документа, постоји и неколико појединачних брошура које садрже основне информације о појединачним индустријским секторима, као и информације којима се Србија презентује као атрактивна инвестициона локација. Описани подаци представљају основу за рад на упитима улагача.

Врста података који су били тражени у оквиру упита улагача могла би се класификовати на питања везана за:

- Опште податке о Србији;
- Генералне економске показатеље;
- Информације о присутним страним улагачима у Србији;
- Информације о конкретним индустријским секторима у Србији;
- Информације о царинској политици, могућностима слободне трговине и условима;
- Податке о пореском окружењу и политици;
- Податке о цени и доступности радне снаге, као и Закон о раду;
- Генералне информације о инфраструктури, транспорту и логистици у Србији;
- Информације о регулативи везаној за земљиште и изградњу;
- Информације о регистрацији и облицима привредних друштава, власништву над земљиштем и својинскоправним режимима;
- Информације о подстицајима за улагање;
- Податке о расположивим „*brownfield*“ и „*greenfield*“ локацијама;
- Информације о стању у различитим привредним секторима у Србији и могућим добављачима сировина и производа, као и многе друге специфичне информације.

Поред наведених, сваки улагач је имао посебан сет питања која су везана за његову област деловања, као и питања која могу бити од значаја управо за привлачење конкретне инвестиције у Републику Србију.

Провера бонитета потенцијалног улагача је активност која је уведена у 2017. години, чији је циљ утврђивање инвестиционе способности потенцијалног улагача, како би се избегло улагање ресурса у рад са улагачима који не поседују финансијску способност за извршење представљеног инвестиционог пројекта. На овај начин је проверавана величина, ликвидност, пословна стабилност привредних друштава, повезаност друштава, али и репутација улагача. **Избор локација** је карактеристична интензивна фаза у оквиру рада на потенцијалном инвестиционом пројекту, у којој Агенција сарађује са јединицама локалне самоуправе, локалним коморама и удружењима. У току

2018. године био је организован значајан број обилазака локација од стране улагача, при чему је претежан број таквих обилазака био вршен са саветницима из Агенције.

Припрема за имплементацију пројекта представља фазу у којој је улагач у највећем броју случајева већ донео одлуку да ће инвестирати у Србији и то на конкретној локацији. Тада се интензивно разговара о начину реализације пројекта, подршци локалне самоуправе, потребним корацима за реализацију пројекта и временском плану, облику аранжмана са државом и подстицајним средствима. Током 2018. године саветници су пружали подршку улагачима око решавања питања која су настајала током имплементације, учествовали у организацији састанака и вршили истраживања у погледу оних елемената који су специфични за конкретни пројекат. Битно је напоменути да је број оваквих асистенција константно растао, пре свега због све веће комплексности инвестиционих пројеката, као и озбиљности улагача који су тежили да све евентуалне недоумице разреше пре него што отпочну фазу имплементације пројекта. У том смислу, подршка саветника у Агенцији се показала као изузетно значајна.

Иницијална фаза имплементације је фаза у којој је улагач постигао све споразуме са државним или приватним ентитетима и започиње имплементацију пројекта. Карактеристично за ову фазу је ангажовање пројектантских кућа за развој грађевинских планова или планова реконструкције, договарање послова са локалним добављачима, ангажовање Националне службе за запошљавање или приватних агенција за људске ресурсе. У овој фази се даље интензивира рад са локалном самоуправом и њеним службама, док ангажовање Агенције и републичких органа постаје мање. Самим тим, улога саветника Агенције се углавном сводила на неопходне консултације.

Фаза градње подразумева успешно добијање потребних дозвола и интензивне радове на изградњи нових објеката или реконструкцији постојећих. Ангажовање Агенције је у овој фази у пракси минимално, осим у случају постојања потребе за повезивањем улагача са одређеним државним институцијама и решавањем непредвиђених проблема. **Финализација пројекта** представља једну од најдужих фаза у којој улагач има припремљен простор за обављање својих привредних делатности и започиње интензивно запошљавање радника и инсталацију опреме за рад. Саветници су и током 2018. године покушавали да, кроз комуникацију са улагачима, прибаве информације о току пројекта, али и евентуалним могућностима за његово проширење.

„Пост-инвестиционе активности“ фаза пројекта долази по успешној имплементацији целог пројекта. Циљ Агенције је да улагач већ пре доласка у ову фазу размотри проширење пројекта или улагање у потпуно нови инвестициони пројекат у Србији.

Процент реализације инвестиционих упита представља однос између укупног броја инвестиционих пројеката и инвестиционих упита или потенцијалних инвестиционих пројеката. У тренутку израде овог извештаја постоји око 49 потенцијалних пројеката који се налазе у фази истраживања Републике Србије као инвестиционе локације или у фази разматрања могућих начина реализације пројекта.

Известан број улагача у току испитивања могућности улагања наилазио је на одређена питања због којих је било потребно да застане са одлучивањем о реализацији инвестиције. Овакав застој је најчешће узрокован потребом добијања претходне

сагласности од стране крајњег власника или акционара тог друштва, али се неретко дешава да одређене промене на светском тржишту доведу и до промена пословних циљева те компаније. У таквим ситуацијама, улагачи по правилу застају са доношењем коначне одлуке о реализацији инвестиционог пројекта до кончаног решења настале ситуације. Такви пројекти се називају пројектима „on-hold“ (на чекању).

Уредбом о условима и начину привлачења директних инвестиција („Службени гласник РС“ бр. 18/2018) (у даљем тексту: *Уредба о условима и начину привлачења директних инвестиција 1*) и Уредбом о условима и начину привлачења директних инвестиција („Службени гласник РС“, бр. 37/2018) (у даљем тексту: *Уредба о условима и начину привлачења директних инвестиција 2*) прописано је да се улагања у материјална и нематеријална средства, као и запошљавање нових запослених у оквиру имплементације инвестиционог пројекта рачуна од дана подношења Пријаве за доделу средстава подстицаја. У завршној фази рада саветника на пројектима долази и до закључења уговора којима се улагачима додељује државна помоћ. Закључењем сваког уговора о додели средстава подстицаја улагач се обавезао да заснује нове радне односе на неодређено време са новим запосленима, као и да изврши одређена улагања у материјалну и нематеријалну имовину. На тај начин доделом подстицајних средстава стимулисано је смањење незапослености. Међутим, неопходно је напоменути да нису сви улагачи са којима су саветници радили од почетка 2018. године захтевали доделу подстицајних средстава.

Од почетка 2018. године укупно је закључено 22 уговора о додели средстава подстицаја који би у наредним годинама требало да доведу до улагања у висини од 166.831.528 евра, као и до запошљавања 5.236 нових радника. У следећој табели дат је приказ пројеката који су резултирали закључењем уговора о додели средстава подстицаја:

	Потписани уговори у 2018. години		
	Број уговора	Висина инвестиције (млн. €)	Број радних места
Аутомобилска индустрија	5	67,4	3.000
Туризам	6	33,65	431
Електронска индустрија	2	35,67	462
Обједињене услуге	2	2,8	600
Грађевински материјали	1	16,3	70
Прехрамбена индустрија	1	4,6	27
Индустрија коже	1	0,4	105
Металургија и обрада метала	1	1,3	101
Индустрија амбалаже	1	3	100
Текстилна индустрија	1	0,8	300
Намештај и дрвно прерађивачка индустрија	1	0,9	40

УКУПНО	22	166,8	5.236
---------------	-----------	--------------	--------------

Табела 2 – Преглед закључених уговора о додели средстава подстицаја по појединачним индустријама 2018. године

Процедура чији је исход закључење уговора о додели подстицаја захтева низ корака, и из административних разлога може трајати и до два месеца. Стога би наведеном броју било неопходно додати један број пројеката на којима је Сектор у току 2018. године радио и који су прошли процедуру одобравања подстицаја, али са којима до краја 2018. године нису били закључени уговори о додели подстицаја услед чињенице да прописана процедура није била до краја завршена (нису уврштени за одлучивање на седницама Владе Републике Србије или потписивање уговора није било заказано). Потписивање ових уговора се очекује у најскоријем периоду.

Улагање од посебног значаја за Републику Србију сагласно Закону о улагањима је:

1) улагање чијим би се спровођењем битно утицало на унапређење конкурентности привредне гране или сектора у Републици Србији или њен равномеран регионални развој или којим се у основна средства корисника средстава улаже најмање пет милиона евра или отвара више од 500 нових радних места повезаних са инвестиционим пројектом ако се улагање реализује у јединици локалне самоуправе која се разврстава у прву или другу групу према степену развијености, или којим се у основна средства корисника улаже више од два милиона евра или се отвара више од 100 нових радних места повезаних са инвестиционим пројектом, ако се улагање реализује у јединици локалне самоуправе која се разврстава у трећу или четврту групу према степену развијености, односно у девастирано подручје;

2) које се реализује на територији једне или више јединица локалне самоуправе и подстиче реализацију заједничких развојних приоритета једне или више јединица локалне самоуправе у функцији повећања њихове конкурентности, као и улагање на основу усвојених билатералних споразума;

Имајући у виду активности спроведене током 2018. године, може се закључити да се битан део пројеката на којима су радили запослени у Сектору односио управо на ова улагања, и то из тачке 1) претходног пасуса.

Улагања која нису од посебног значаја за Републику Србију

Уредбом о условима и начину привлачења директних инвестиција 1 и Уредбом о условима и начину привлачења директних инвестиција 2, поред могућности доделе средстава подстицаја инвестиционим пројектима који се односе на улагање од посебног значаја за Републику Србију, била је предвиђена и дозвољеност доделе подстицаја за инвестиционе пројекте којима се реализују инвестициони пројекти код којих се врши запошљавање више од 100 нових запослених, улагања у сектору пољопривреде и улагања у сектору услуга хотелског смештаја.

Одлука о додели средстава за улагања од посебног значаја, инвестиционе пројекте којима се запошљава више од 100 нових запослених или улагање у сектору услуга хотелског смештаја могла је бити донета без јавног позива.

На овај начин омогућено је да се средства могу доделити за:

- 1) инвестиционе пројекте у производном сектору код којих оправдани трошкови улагања у материјална и нематеријална средства износе најмање 500.000,00 евра и којима се обезбеђује запошљавање више од 100 нових запослених на неодређено време повезаних са инвестиционим пројектом;
- 2) инвестиционе пројекте у сектору услуга међународне трговине код којих оправдани трошкови улагања у материјална и нематеријална средства износе најмање 150.000,00 евра и којима се обезбеђује запошљавање више од 100 нових запослених на неодређено време повезаних са инвестиционим пројектом;
- 3) инвестиционе пројекте у сектору пољопривреде код којих оправдани трошкови улагања у материјална и нематеријална средства износе најмање 2.000.000,00 евра и којима се обезбеђује запошљавање најмање 25 нових запослених на неодређено време повезаних са инвестиционим пројектом;
- 4) инвестиционе пројекте у сектору услуга хотелског смештаја чија је минимална вредност 2.000.000,00 евра и којима се обезбеђује запошљавање најмање 70 нових запослених на неодређено време повезаних са инвестиционим пројектом.

Стручна анализа пријава за доделу средстава

Одредбама Закона о улагањима, Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција 1 и Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција 2 прописано је да се Агенција бави стручном анализом квалитета инвестиционих пројеката ради доделе средстава подстицаја. Пријава за доделу средстава садржи образац пријаве, бизнис план за инвестициони пројекат, финансијске извештаје улагача за претходне две године, као и другу документацију предвиђену чланом 32. Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција 1, односно Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција 2. Стручна анализа инвестиционог пројекта вршена је од стране саветника, у сарадњи са Министарством привреде, Комисијом за контролу државне помоћи, Министарством финансија, Привредном комором Србије, као и са другим лицима.

Према Уредби о условима и начину привлачења директних инвестиција 1 и Уредби о условима и начину привлачења директних инвестиција 2, инвестициони пројекти анализирају се према 9 критеријума:

- 1) референце улагача (препознатљивост на тржишту, референце клијената, досадашња искуства и успешност у реализацији инвестиционих пројеката и сл.);
- 2) проценат незапослених лица чије квалификације одговарају делатности улагача, односно корисника средстава у укупном броју лица на евиденцији Националне службе за запошљавање на територији јединице локалне самоуправе у којој се улаже;
- 3) број, односно проценат висококвалификованих лица који се запошљавају реализацијом инвестиционог пројекта;
- 4) висина и врста улагања (*greenfield* или *brownfield* инвестиције), односно степен ангажовања грађевинске индустрије у реализацији инвестиционог пројекта;
- 5) технолошки ниво делатности која је предмет улагања, у складу са класификацијом Евростата;
- 6) претходна сарадња са добављачима и планирани удео домаћих добављача;
- 7) ефекти инвестиције на запослене (обуке запослених и просечна висина зарада);

8) претходни и планирани обим међународног и укупног промета (пре и након инвестиционог пројекта);

9) финансијско-тржишна оцена инвестиционог пројекта (извори финансирања, ликвидност, профитабилност, одрживост и период повраћаја инвестиције и др.).

Након извршених стручних анализа, саветници су учествовали у припреми документације за рад Савета за економски развој који је доносио коначну одлуку о додели подстицајних средстава или одлуке о изменама постојећих уговора.

Вршење стручних и административних послова Савета за економски развој

Савет за економски развој је образован Законом о улагањима и чине га министар надлежан за послове привреде, министар надлежан за послове финансија, министар надлежан за послове рада и запошљавања, представник Привредне коморе Србије и директор Развојне агенције Србије. Савет прати стање у области улагања и привредног развоја, јавно промовише циљеве привредног развоја Републике Србије и подстиче њихову реализацију, доноси одлуку о додели подстицаја за улагања и обавља и друге послове у складу са Законом о улагањима.

Агенција обавља административно-техничке и стручне послове за Савет у вези пројеката привлачења директних инвестиција и улагања У 2018. години организовано је укупно 9 седница Савета, односно укупно 25 седница од оснивања Савета. Ове активности су резултирале закључењем укупно 22 уговора о додели средстава подстицаја у 2018. години, али и већег броја анекса уговора који су закључени у претходном периоду. Рад на припреми документације за анексирање постојећих уговора реализован је у сарадњи са Министарством привреде.

Правно саветовање по питању споразума са улагачима

Агенција је у посматраном периоду кроз део Одељења за правну имплементацију и финансијску анализу Сектора пружала правне савете, пре свега Министарству привреде, али и другим државним органима по питању свих облика споразума са улагачима, пре свега меморандума о разумевању, оквирних уговора и уговора о подстицајима, све у складу са Законом о улагањима, Законом о контроли државне помоћи, Уредбом о правилима за доделу државне помоћи, Уредбом о условима и начину привлачења директних инвестиција 1, Уредбом о условима и начину привлачења директних инвестиција 2, као и другим државним актима којима су дефинисани облици подстицања улагања, као што су Закон о планирању и изградњи, Закон о порезу на добит, Закон о јавној својини, Царински закон, подзаконски прописи из области планирања и изградње и јавне својине, као и многи други. У делу Одељења за правну имплементацију и финансијску анализу израђени су нацрти за све уговоре о додели средстава подстицаја, као и неколико меморандума о разумевању и оквирних уговора који су закључени са потенцијалним улагачима. Додатно, правни саветници су заједно са инвестиционим саветницима активно учествовали у преговорима, као и у изради финалног текста уговора који ће се закључити са улагачем, те пружали правне савете поводом правних питања која би се јављала, како у фази припреме за имплементацију инвестиционих пројеката, тако и у свим каснијим фазама, а све у складу са позитивноправним прописима и овлашћењима. Поред тога, правни саветници били су ангажовани и на осталим упитима који нису финализовани кроз уговоре о

додели средстава подстицаја, односно који су се односили и на питања са којима су се улагачи сусретали, а у вези привлачења нових улагања и ефикасније имплементације инвестиционог пројекта. Такође, правни саветници били су укључени и у процес провере пријава за доделу средстава подстицаја и документације која се доставља уз пријаву, у делу који се односи на правну исправност истих. Правни саветници су учествовали и на једном броју саветовања и конференција. Део Одељења за правну имплементацију и финансијску анализу је током 2018. године обављао значајан део административно – техничких активности неопходних за рад Савета за економски развој и био активно ангажован на припреми документације за одлучивање Савета.

Финансијска анализа инвестиционих пројеката

Агенција је у посматраном периоду, кроз део Одељења за правну имплементацију и финансијску анализу вршила, пре свега финансијску анализу инвестиционих пројеката као и припрему радовних и ванредних извештаја за потребе Министарства привреде као и за друге државне органе.

Део Одељења за правну имплементацију и финансијску анализу радио је на спровођењу активности које се односе на проверу бонитета потенцијалног улагача пре подношења Пријаве за доделу средстава подстицаја у циљу утврђивања инвестиционе способности потенцијалног улагача за извршење представљеног инвестиционог пројекта. У том погледу, вршена је анализа финансијских показатеља улагача што је подразумевало проверу величине, ликвидности, пословне стабилности, повезаних друштава и репутације потенцијалног улагача.

Поред тога, саветници за финансијску анализу су заједно са инвестиционим саветницима, након подношења Пријаве за доделу средстава подстицаја, вршили анализу поднетог бизнис плана као и финансијских извештаја улагача у циљу израде стручне анализе инвестиционог пројекта и могућег нивоа подстицаја који се могу доделити инвестиционом пројекту на основу Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција 1 и Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција 2.

Саветници за финансијску анализу су заједно са инвестиционим саветницима активно учествовали у преговорима, те пружали савете поводом питања финансијске природе која би се јављала, како у фази припреме за имплементацију инвестиционих пројеката, тако и у свим каснијим фазама, а све у складу са позитивноправним прописима и овлашћењима. Саветници за финансијску анализу учествовали су и на једном броју саветовања и конференција.

Презентација инвестиционих потенцијала Србије

Поред рада на потенцијалним инвестиционим пројектима, запослени у Сектору обављали су и презентацију инвестиционих потенцијала Србије на конференцијама, сајмовима, скуповима, семинарима и другим догађајима. Рад на презентацији подразумева припрему и израду презентације, израду брошура, као и само представљање презентације.

Ангажовање саветника на једном инвестиционом пројекту подразумева истраживање, анализе, комуникацију са улагачима, проналазак инвестиционих локација и њихов обилазак, комуникацију са представницима локалних самоуправа и других органа, а све у циљу пружања комплетне подршке једном улагачу. Међутим, битан део активности једног инвестиционог саветника током 2018. године подразумевао је и значајан број других активности које нису мерљиве кроз пројекте. Такав рад подразумева пружање одговора на питања привредних друштава која нису улагачи у смислу Закона о улагањима, састанке са потенцијалним улагачима који у току анализа могућности реализације пројеката одустану од истог, организације и присуства на сајмовима, организације и учешћа на конференцијама, као и друге активности које доприносе стварању повољнијег пословног амбијента и презентације Србије као квалитетне инвестиционе локације.

Преглед осталих активности које нису евидентирани у бази података Агенције дат је у табели у наставку:

Врста	Број
Упити	10
Састанци	236
Конференције и сајмови	11

Табела 3 – Преглед осталих активности током 2018. године

Саветници Сектора су током 2018. године учествовали на неколико сајмова, као што су ProDEXPO Москва, Gulfood Дубаи, Pro Wein Дизелдорф, Franchise Expo Париз, Mosbuild Москва, Међународни сајам привреде Мостар, PLMA Амстердам, World Food Moscow Москва, SIAL Париз, Међународни сајам привреде Тирана, China International Import Expo Шангај.

Од почетка 2018. године број описаних активности је у значајном порасту услед великог интересовања улагача за проширење својих производних активности на територији Републике Србије.

Учешће у нормативним активностима

Имајући у виду да Агенција прати примену Закона о улагањима и предлаже одговарајуће мере у сарадњи са представницима Министарства привреде, представници Агенције учествовали су у изради предлога измена и допуна Закона о улагањима као и нових уредаба.

Учешће у раду комисија

Инвестициони саветници су учествовали и у раду више комисија које су основане ради имплементације разноврсних активности. Инвестициони саветници учествовали су у раду комисија, као на пример Комисије за давање предлога Влади за предходну сагласност за отуђење грађевинског земљишта у јавној својини по цени мањој од тржишне цене, или без накнаде.

Рад на бази инвестиционих локација

База инвестиционих локација је једно од главних оруђа за рад на упитима улагача.

Како би се наша локација која одговара инвестиционом упиту, потребно је имати што више могућих локација у понуди. Агенција је током 2018. године имала више стотина различитих локација у својој бази. Саветник за вођење базе локација је био у обавези да непрекидно ажурира подаци који су садржани у овој бази. У циљу ажурирања наведене базе, саветник задужен за вођење базе локација је организовао велики број посета различитим локацијама на територији целе земље, као и велики број састанака са представницима локалних самоуправа, а све за потребе добијања потпуних и свеобухватних информација о различитим локацијама. Информације о расположивим локацијама саветник је добијао у контакту са јединицама локалне самоуправе и канцеларијама за локални економски развој, локалним развојним агенцијама, сопственим истраживањем, оглашавањем и на друге начине.

Проширење и ажурирање базе добављача

Агенција поседује базу добављача која омогућава компанијама да детаљно представе своју делатност и производни програм потенцијалним домаћим и међународним купцима и улагачима са којима Агенција има сталну сарадњу. База добављача обухвата податке о преко 2.500 домаћих привредних субјеката који послују у оквиру 18 индустрија. Информације су унапређиване и употпуњаване успостављањем сарадње са јединицама локалне самоуправе, локалним коморама и удружењима.

У 2018. години интензивно се радило на ажурирању података које садржи база на основу директних контаката са привредним субјектима и захтева самих привредних субјеката за уписом у базу. Поред тога, Агенција је успоставила сарадњу са Агенцијом за привредне регистре и допунила базу добављача са подацима о привредним друштвима којима иста располаже. Овиме је омогућено добијање целокупније информације о представницима индустрије и стању у истој, као и претраживање базе по више критеријума.

Припремање информационог пакета

У 2018. години у оквиру Сектора активно се радило и на припреми и редовном ажурирању информационог пакета. Информациони пакети садрже како макроекономске информације о Републици Србији, информације о спољнотрговинској размени и улагањима, општим подстицајима и условима за пословање у земљи, тако и информације о конкретној индустрији, подстицајима и предлозима за сарадњу прилагођене потребама и захтевима конкретних потенцијалних пословних партнера.

Сарадња и пројекти са другим институцијама у земљи и иностранству

Између Јапанске организације за људске ресурсе и развој индустрије (ХИДА), којој је, као и Јапанској организацији за спољну трговину (ЈЕТРО), Министарство економије, трговине и индустрије Јапана (МЕТИ) поверило глобални пројекат обављања пракси за развој људских ресурса за потребе прекоокеанске пословне интеграције, и Агенције потписан је обавезујући Меморандум о разумевању, на основу којег би јапански студенти и стручњаци обављали праксу у Агенцији, те је Агенција и током 2018.

године активно радила на јачању сарадње у области повезивања српске привреде и јапанских компанија.

Требало би напоменути да је Агенција од свих агенција у региону до сада добила највише пријава за учествовање у програму праксе као и да је од потписивања обавезујућег Меморандума о разумевању до сада, кроз поменути програм, праксу у Агенцији обавио већи број студената и стручњака из Јапана.

II Сектор за подршку МСП

Одељење за подршку МСП

Програми пренети из 2016. године

1. ПРОЈЕКАТ ПОДРШКЕ ПОЧЕТНИЦИМА ЗА ЗАПОЧИЊАЊЕ ПОСЛА - START UP У 2016. ГОДИНИ.

Пројекат подршке почетницима за започињање посла – Start up реализује Агенција у сарадњи са акредитованим регионалним развојним агенцијама (у даљем тексту: АРРА).

Општи циљ Пројекта је развој и промоција предузетничког духа и подстицање предузетништва жена, младих и социјалног предузетништва.

Право учешћа у пројекту имала су незапослена лица и то: жене; млади у старосној доби од 18-30 година (у тренутку објављивања јавног позива); тешко запошљиве категорије (старији од 45 година (у тренутку објављивања јавног позива) - посебно вишкови који су остали без посла током приватизације или у предузећима у процесу реструктурирања или након рационализације у јавном сектору, особе са инвалидитетом и особе без стручних квалификација); лица из девастираних подручја која региструју делатност на том подручју.

Пројектом су подржане пословне идеје везане за обављање делатности производње, прераде или појединих услужних делатности (IT сектор, иновативне делатности и креативне индустрије).

Средства су се додељивала у износу од 300.000,00 до 1.000.000,00 динара, без ПДВ-а, што је представљало до 50% укупне вредности пројекта, уз обавезу корисника да обезбеди сопствено учешће од минимум 50% од укупне вредности пројекта.

Пројекат се састојао из две фазе, и то:

- I фаза Пројекта – Обука за започињање бизниса;
- II фаза Пројекта – Додела бесповратних средстава и менторинг.

Јавни позив је био објављен 20.04.2016. године и трајао је до 20.06.2016. године.

Укупно је примљено 198 пријава за I фазу пројекта; 156 је одобрено у I фази, а 42 су одбачене.

У току јула и августа 2016. године реализована је обука за 156 корисника чије су пријаве одобрене; обуке су реализовале акредитоване регионалне развојне агенције до 12.08.2016. године. Након тога потенцијални корисници су припремили пословне планове и пријавили се за II фазу Пројекта.

У II фази пројекта укупно је примљено 125 пријава. Све пријаве су оцењене и сви кандидати су бранили своје пословне идеје пред Комисијом. Припремљени су Извештаји Комисије и одлуке о избору за 116 корисника, а 109 кандидата је приступило склапању уговора, којима је укупно одобрено 74.496.469,00 РСД. Међутим,

током реализације пројекта, један кандидат је одустао и вратио средства, која су му пренета од стране Агенције по потписивању уговора, те је укупан одобрени износ 73.890.009,00 РСД.

Потписани су уговори са АРРА о реализацији услуге менторинга и мониторинга. Услуга менторинга се реализовала кроз мрежу АРРА у првој половини 2017. године, односно до 30.06.2017. године, у складу са потписаним уговором АРРА су у обавези да наставе мониторинг корисника, кроз три теренске контроле, с обзиром да су сви корисници преузели обавезу да послују минимум две године и да у том периоду не отуђују основна средства нити смањују број запослених у оквиру Пројекта. Друга и трећа теренска контрола корисника Пројекта АРРА су се вршиле током 2018. године. У току је преглед извештаја са последње теренске контроле корисника средстава овог програма, након чега ће бити извршено плаћање АРРА за извршену услугу.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018.	
Број пристиглих пријава	198
Број кандидата који су похађали обуке	156
Број поднетих пријава након обука	125
Број одобрених пријава	116
Број одбачених/одбијених пријава	42
Број одусталих	7
Број потписаних уговора	109
Број раскинутих уговора	1
Износ одобрених бесповратних средстава исплаћено 2016. године	73.890.009,00 РСД
Мониторинг и теренска контрола 2017	4.817.600,00 РСД
Теренска контрола 2018	1.720.500,00 РСД

2. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈИ ММСП И КЛАСТЕРА У 2016. ГОДИНИ.

Основни циљ овог програма је интернационализација привредних друштава, предузетника и кластера у циљу присутности и остваривања већег прихода на међународном тржишту. Програм се састојао из две компоненте.

Компонента 1: Подршка интернационализацији

Укупно расположиви буџет за реализацију Програма првобитно је износио 90.500.000,00 динара, а затим је ребалансом опредељено додатних 20.000.000,00 динара, што је укупно износило 110.500.000,00 динара.

Циљну групу су чинила правна лица категорисана као микро, мала, средња и велика правна лица у складу са чланом 6. Закона о рачуноводству, предузетници који воде пословне књиге по систему двојног књиговодства, који годишње финансијске

извештаје достављају Агенцији за привредне регистре на обраду и којима је претежна делатност производња или прерада, као и кластери који су оријентисани на производну или прерађивачку делатност и који су уписани у регистар удружења у Агенцији за привредне регистре.

Средства из Програма била су намењена за суфинансирање трошкова пружаоца услуга за следеће активности:

- Нови дизајн производа и амбалаже;
- Побољшање постојећих и развој нових производа намењених страним тржиштима;
- Тестирање нових производа;
- Учешће на међународним сајмовима у иностранству;
- Испитивање страног тржишта.

Велика предузећа и кластери могли су конкурисати само за две врсте активности:

- Учешће на међународним сајмовима у иностранству;
- Испитивање страног тржишта.

Средства су додељивана у износу од 50.000,00 до 1.000.000,00 динара за привредна друштва и предузетнике у зависности од врсте активности, док су за кластере средства додељивана у износу од 100.000,00 до 2.000.000,00 динара. За учешће на сајмовима привредним друштвима су додељивана средства у износу до 600.000,00 динара ако нису до тада извозили, односно до 1.000.000,00 динара уколико су већ извозили. Агенција је на основу уговора са корисником средстава рефундирала износ у висини до 50% од укупног износа оправданих трошкова пројекта без ПДВ-а.

Јавни позив је био расписан 27. априла 2016. године и трајао је до 30. јуна 2018. године. У спровођењу Програма је учествовало 15 АРРА којима су подносиоци достављали пријаве.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. године (укључујући и исплате у 2016. и 2017. години)	
Број пристиглих пријава	294
Број одобрених пријава	240
Број одбачених пријава	54
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	107.647.850,00
Укупан број пријава којима су рефундирана средства	200
Број корисника који су одустали/нису реализовали пројекат	39
Укупан број пријава чија реализација је у току	1
Укупан износ рефундираних средстава (РСД) – 2016,2017 и 2018. година	93.097.850,00
Укупан износ рефундираних средстава (РСД) – 2016	22.073.550,00
Укупан износ рефундираних средстава (РСД) – 2017	63.874.300,00
Укупан износ рефундираних средстава (РСД) – 2018	7.150.000,00
Укупан износ одобрених средстава за пријаве чија реализација је у току	1.000.000,00
Преостали износ средстава	1.000.000,00

Програми започети у 2017. години

3. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ПОЧЕТНИЦИМА ЗА ЗАПОЧИЊАЊЕ ПОСЛА - START UP У 2017. ГОДИНИ

Програм подршке почетницима за започињање посла – Start up реализује Агенција у сарадњи са АРРА.

Општи циљ Програма је унапређење ефикасности и институционалне подршке пословању и развоју ММСП и предузетника.

Право на доделу пакета подршке имала су физичка лица и привредни субјекти који у тренутку подношења пријаве не послују дуже од две године.

Укупна расположива средства за реализацију Програма приликом објављивања јавног позива износила су 120.000.000,00 динара. Ребалансом буџета одређен је износ од 238.928.675,70 динара за реализацију овог програма.

Програмом су подржане пословне идеје везану за обављање делатности производње, прераде или услужних делатности (изузев трговине и угоститељства). Средства се додељују у износу до 1.000.000,00 динара без ПДВ, што представља до 70% укупне нето вредности оправданих трошкова пројекта за производне делатности и делатности прераде, односно до 50% за услужне делатности. Одабрани корисник је у обавези да обезбеди сопствено учешће од минимум 30% од укупне нето вредности оправданих трошкова пројекта за производне делатности и делатности прераде, односно минимум 50% за услужне делатности.

Програм се реализује у две фазе, и то:

- I фаза Програма – 3 модула обука и то: Обука за започињање бизниса; Припрема пословног плана и пословање с банкама за физичка лица, као и Финансијско управљање и Припрема пословног плана и пословање са банкама за ММСПП

- II фаза Програм – Додела бесповратних средстава и менторинг.

Јавни позив је био објављен 06.03.2017. године и трајао је до 19.05.2017. године.

Укупно је примљено 1198 пријава; 1126 пријава је се квалификовало за I фазу Програма.

У току јула, августа, септембра и октобра 2017. године спроведене су обуке за 1126 кандидата који су се квалификовали за I фазу Програма од чега је 1014 кандидата завршило обуку. Обуке су реализовале акредитоване регионалне развојне агенције до 31.10.2017. године. Након тога потенцијални корисници су припремили пословне планове и пријавили се за II фазу Програма. За II фазу Програма пријаве је поднело 799 кандидата.

Одлука о утврђивању ранг листе за доделу бесповратних средстава у оквиру Програма подршке почетницима за започињање посла Start up донета је 15.6.2018.године при чему су одобрена бесповратна средства за 357 кандидата у вредности од 202.003.000,00 рсд.

Након донете Одлуке пристигло је 25 приговора, од којих је 11 усвојено, док је 130 корисника поднело једну или више молби по разним основама, односно ради промене намене средстава, промене броја запослених, промене износа одобрених средстава и сл.. С обзиром на усвојене приговоре и молбе, износ одобрених средстава горе наведене одлуке, као и број одобрених пријава, се мењао. Такође, након достављања доказа о оснивању привредног субјекта, утврђено је да један корисник не испуњава услове Програма.

Закључно са 31.12.2018. године раскинут је један уговор, а један корисник је након преноса средстава по достављању документације, извршио је повраћај средства на рачун Агенције, чиме су се стекли услови за рскид још једног уговора у наредној години.

Број одобрених пријава, након усвојених приговора и евидентирања корисника који су одустали је 336, а износ одобрен за исте је 104.889.876,20 рсд.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018.	
Број пристиглих пријава	1198
Број пријава пристиглих у II фази	799
Број одусталих	23
Број одбачених/одбијених пријава	419
Број одобрених пријава (15.06.2018.)	357
Износ одобрених бесповратних средстава (15.06.2018.)	202.003.000,00 рсд
Број одусталих након добијања Одлуке	29
Број корисника чија је Одлука стављена ван снаге након што је утврђено да не испуњава услове јавног позива	1
Број усвојених приговора	11
Број одобрених након усвојених приговора	336
Број потписаних уговора	176
Број раскинутих уговора	1
Број корисника који су вратили средства и одустали од истих	1
Износ одобрених средстава (31.12.2018.)	194.354.367,20 рсд
Износ исплаћених средстава (31.12.2018.)	104.889.876,20 рсд

4. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ИЗВОЗНИЦИМА

Кроз Програм подршке извозницима Агенција обезбеђује квалитетну и континуирану институционалну подршку микро, малим и средњим привредним друштвима и предузетницима који су извозно оријентисани. Програмом су биле обухваћене активности које се односе на повећање извозне конкурентности српске привреде, односно повећање вредности извоза и броја извозника, побољшање квалитета извозних производа, унапређење структуре српског извоза, као и јачање позиције предузећа на постојећим тржиштима, али и излазак на нова.

Програм се састојао из 2 компоненте: Компонента 1. - Припрема за први извоз и Компонента 2. - Унапређење капацитета извозника.

Укупна расположива средства за реализацију овог програма су првобитно, приликом објављивања јавног позива, износила 45.000.000,00 динара, за Компоненту 1. 15.000.000,00 динара, а за Компоненту 2. 30.000.000,00 динара. Ребалансом буџета укупан износ средстава за обе компоненте је смањен на 33.253.963,30 динара.

КОМПОНЕНТА 1 – Припрема за први извоз

Ова компонента је била намењена микро, малим и средњим привредним друштвима и предузетницима који још увек не извозе, али поседују потенцијал, односно заинтересоване су за извоз. Циљ је био да се ови привредни субјекти припреме за извоз. За доделу бесповратних средстава могла су да конкуришу удружења, кластери, РРА, привредне коморе, факултети, институти, НВО, самостално и/или као водећи партнер у оквиру конзорцијума. Друге организације које се баве подршком привреди (пословни инкубатори, научно технолошки паркови и сл.), као и привредна друштва и предузетници код којих консултантске активности представљају претежну делатност, могли су да конкуришу једино као чланови Конзорцијума.

У оквиру ове компоненте Агенција је суфинансирала до 60% оправданих трошкова од укупне вредности Пројекта, а у максималном износу до 1.000.000,00 динара. Остатак од укупног износа, дужан је био да обезбеди подносилац Пројекта.

Јавни позив је био отворен од 6. марта до 19. маја 2017. године.

Укупно је поднето 5 пријава, за 3 пријаве су одобрена средства, али је накнадно раскинут 1 уговор, те је укупно одобрено 1.160.000,00 динара. Једна пријава је одбијена и једна одбачена због недовољног броја бодова. Рок за реализацију активности је био шест месеци од потписивања уговора са Агенцијом.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018.	
Број пристиглих пријава	5
Број одобрених пријава	3 (накнадно је раскинут 1 уговор)
Број одбачених/одбијених пријава	2
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	1.160.000,00
Број пријава којима су исплаћена средства	2
Износ исплаћених средстава (РСД)	1.082.500,00

Све уговорене активности у вези са реализацијом и рефундацијом завршене су током 2018. године.

КОМПОНЕНТА 2 – Унапређење капацитета извозника

Ова компонента је била намењена микро, малим, средњим привредним друштвима и предузетницима који су реализовали макар један извозни посао. Они су могли да конкуришу за једну или више активности које су биле предмет суфинансирања од стране Агенције:

- Организовање обука везаних за извозне активности;
- Уређење пословања у складу са захтевима међународних стандарда пословања;
- Усаглашавање производа са захтевима за добијање права за коришћење знака производа;
  - Израда плана извоза;
  - Нови дизајн производа или амбалаже и припрема документације ради припреме производа за инострано тржиште;
  - Окупљање извозника ради заједничког наступа на иностраним тржиштима и њихово удруживање;

- Окупљање извозника по тржиштима.

У оквиру ове компоненте Агенција је суфинансирала до 50% оправданих трошкова од укупне вредности Пројекта, а у максималном износу до 1.000.000,00 динара. Остатак од укупног износа, дужан је био да обезбеди подносилац Пројекта.

Јавни позив је био отворен од 6. марта и трајао је до утрошка средстава, односно до 12.10.2017. године.

Пријаве су се подносиле АРРА и оне су их сукцесивно прослеђивале Агенцији. Укупно је пристигло 75 пријава. Одобрено је 69 пријава у укупном износу од 31.711.963,30 динара, а 6 пријава је одбачено због неиспуњења формалних услова јавног позива. Рок за реализацију активности је био девет месеци од потписивања уговора са Агенцијом.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018.	
Број пристиглих пријава	75
Број одобрених пријава	69
Број одбачених/одбијених пријава	6
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	31.711.963,3
Број корисника који су одустали/нису реализовали пројекат	1
Број пријава којима су рефундирана средства	68
Износ рефундираних средстава	31.402.263,08
Укупно за програм рефундирано	32.484.763,08
Исплаћено у 2017. години	5.819.928,19
Исплаћено у 2018. години	26.664.834,89

Све уговорене активности у вези са реализацијом и рефундацијом завршене су током 2018. године.

5. ПРОГРАМ ПРОМОЦИЈЕ ИЗВОЗА

Кроз Програм промоције извоза, Агенција обезбеђује институционалну подршку микро, малим и средњим предузећима, предузетницима, кластерима и удружењима који су извозно оријентисани и који желе да повећају обим своје спољнотрговинске размене.

Програмом су обухваћене активности које се односе на излазак српске привреде на нова тржишта, на повећање извозне конкурентности, односно повећање вредности извоза и броја извозника кроз организацију сајамских наступа у иностранству и компанијских мисија на секторском принципу.

Укупна расположива средства за реализацију овог програма су првобитно, приликом објављивања јавног позива, износила 60.000.000,00 динара, од чега за Компоненту 1. 40.000.000,00 динара, а за Компоненту 2. 20.000.000,00 динара. Услед остварених уштеда при реализацији Компоненте 2, ребалансом буџета укупан износ средстава је смањен на 40.843.200,00 динара.

КОМПОНЕНТА 1 – Индивидуални наступи на међународним сајмовима у иностранству

Ова компонента је намењена привредним друштвима и предузетницима који желе да представе своје производе на међународним сајмовима у иностранству у циљу повећања прихода извозом. У оквиру ове компоненте Агенција је суфинансирала до 50% оправданих трошкова од укупне вредности пројекта, у максималном износу до 1.000.000,00 динара. Остатак од укупног износа дужан је био да обезбеди подносилац пројекта. Рок за реализацију активности је био 9 месеци од дана потписивања уговора.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. (укључујући и исплате из 2017.)	
Број пристиглих пријава	80
Број одобрених пријава	70
Број одбачених/одбијених пријава	10
Број одусталих пријава	6
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	40.006.000,00
Број пријава којима су рефундирана средства	64
Износ рефундираних средстава	38.113.000,00

Све уговорене активности у вези са реализацијом и рефундацијом завршене су током 2018. године.

КОМПОНЕНТА 2 – Организација компанијских мисија у иностранству

Ова компонента је намењена подршци пројектима које предлажу РРА, привредне коморе, удружења, кластери, НВО и др. а који су намењени организацији компанијских мисија на циљаним иностраним тржиштима.

У оквиру ове компоненте Агенција је суфинансирала до 50% оправданих трошкова од укупне вредности пројекта, у максималном износу до 1.000.000,00 динара. Остатак од укупног износа, дужан је да обезбеди подносилац пројекта. Рок за реализацију активности је био 9 месеци од дана потписивања уговора.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. (укључујући и исплате из 2017.)	
Број пристиглих пријава	13
Број одобрених пријава	2
Број одбачених/одбијених пријава	11
Број одусталих	1
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	843.200,00
Износ рефундираних средстава	546.000,00

Укупно за програм рефундирано	38.659.000,00
Исплаћено у 2017. години	18.720.000,00
Исплаћено у 2018. години	19.939.000,00

Све уговорене активности у вези са реализацијом и рефундацијом завршене су током 2018. године.

6. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ РАЗВОЈУ КОНКУРЕНТНОСТИ ММСПП У 2017. ГОДИНИ

Агенција је кроз спровођење Програма подршке развоју конкурентности ММСПП имала за циљ да унапреди предузетништво, пословни амбијент и повећа конкурентност сектора ММСПП и развије пословну инфраструктуру. Општи циљ Програма је развој привредних субјеката и повећање њихове конкурентности која треба да створи снажан, конкурентан и извозно оријентисан сектор ММСПП.

Укупна расположива средства за реализацију овог програма су првобитно, приликом објављивања јавног позива, износила 100.000.000,00 динара. Ребалансом буџета укупан износ средстава је смањен на 98.550.000,00 динара. Програм се састоји из 3 компоненте.

КОМПОНЕНТА 1 – Подизање капацитета ММСПП за пословање и менаџмент

Укупан буџет за Компоненту 1 износио је 30.000.000,00 динара. Услед остварених уштеда у реализацији Компоненте 2, извршена је прерасподела средстава и износ средстава за Компоненту 1 је повећан на 62.414.420,00 динара.

Ова Компонента је била намењена микро, малим, средњим привредним друштвима и предузетницима који имају потребу да повећају конкурентност, унапреде и прилагоде своје производе захтевима међународног и домаћег тржишта и подигну људске капацитет у циљу ефикаснијег пословања.

Расположива средства су се одобравала по пројекту као суфинансирање у висини до 50% укупног износа оправданих трошкова без ПДВ за следеће активности:

- Уређење пословања у складу са захтевима међународних стандарда пословања – уколико се конкурише за само једну подактивност (имплементацију или сертификацију или ресертификацију) до 300.000,00 динара; уколико се конкурише за више подактивности (имплементацију и/или сертификацију и/или ресертификацију) до 500.000,00 динара;
- Усаглашавање производа са захтевима за добијање права за коришћење знака производа – до 500.000,00 динара;
- Едукација менаџмента и запослених кроз специјализоване обуке – до 300.000,00 динара;
- Нови дизајн производа и амбалаже – до 300.000,00 динара;
- Маркетинг новог производа – до 300.000,00 динара.

Јавни позив за Компоненту 1 био је објављен 6. марта 2017. и трајао је до 19. маја 2017. године.

Решењем о образовању именована је Радна група која је заједно са 15 АРРА вршила, пријем пријава, утврђивала формалну исправност пристиглих пријава и вршила прелиминарну оцену пристиглих пријава.

Решењем о образовању Комисије за преглед и оцену предлога пројеката именована је Комисија која је анализирала и верификовала прелиминарно оцењене пријаве, утврђивала проценат учешћа у вредности пројекта и давала предлог одлуке о поднетој пријави. Укупно је одржано 8 састанака Комисије.

Одобрена средства се рефундирају корисницима након реализације активности и подношења извештаја.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. (укључујући и исплате у 2017. години)	
Број пристиглих пријава	480
Број одобрених пријава	318
Број одбачених/одбијених пријава	162
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	60.129.600,00
Број корисника који су одустали/нису реализовали пројекат	45
Број пријава којима су рефундирана средства - (2017 и 2018. година)	273
Износ рефундираних средстава (2017 и 2018. година)	51.188.636,00

Крајњи рок за завршетак свих уговорених активности и реализацију плаћања у оквиру одобрених пројеката је био 6 месеци од датума потписивања уговора између корисника средстава и Агенције. Све уговорене активности у вези са реализацијом и рефундацијом завршене су током 2018. године.

КОМПОНЕНТА 2 – Подршка умрежавању привредних субјеката

Агенција је кроз ову компоненту подстицала пословно удруживање и креирање ланаца вредности у циљу заједничке производње. Укупан буџет за Компоненту 2 првобитно је износио 40.000.000,00 динара. Након остварених уштеда у реализацији Компоненте 2, износ средстава је смањен на 7.585.580,00 динара.

Ова Компонента је намењена удружењима (кластери, пословна удружења), пословним инкубаторима и задругама. Расположена средства су се одобравала по пројектима као суфинансирање у висини до 50% укупног износа оправданих трошкова без ПДВ, а у максималном износу до 2.000.000,00 динара, за следеће активности:

- набавка заједничке производне опреме;
- инфраструктурно опремање заједничког постојећег или новог радног простора;
- адаптација заједничког постојећег или новог радног простора;
- развој заједничког процеса производње

Авансни део (50%) одобрених средства Агенција је преносила на рачун одабраног корисника одмах по потписивању уговора између Агенције и одабраног корисника, а преостали одобрени износ (50%) по окончању пројекта у виду рефундације средстава, након подношења извештаја о реализацији.

Јавни позив за Компоненту 2 био је објављен 6. марта 2017. и трајао је до 19. маја 2017. године.

Решењем о образовању именована је Радна група која је вршила пријем пријава, утврђивала формалну исправност пристиглих пријава и вршила прелиминарну оцену пристиглих пријава.

Решењем о образовању Комисије за преглед и оцену предлога пројеката именована је Комисија која је анализирала и верификовала прелиминарно оцењене пријаве, утврђивала проценат учешћа у вредности пројекта и давала предлог одлуке о поднетој пријави. Укупно је одржано 4 астанака Комисије.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. (укључујући и исплате у 2017. години)	
Број пристиглих пријава	6
Број одобрених пријава	5
Број одбачених/одбијених пријава	1
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	7.585.580,00
Број пријава којима су исплаћена средства	4
Износ исплаћених средстава (аванс + рефундација)	5.643.500,00

Крајњи рок за завршетак свих уговорених активности и реализацију плаћања у оквиру одобрених пројеката је био 6 месеци од датума потписивања уговора између корисника средстава и Агенције. Све уговорене активности у вези са реализацијом и рефундацијом завршене су током 2018. године.

КОМПОНЕНТА 3 – Подршка креирању ланаца добављача

Укупан буџет за Компоненту 3 износи 30.000.000,00 динара.

Ова Компонента је намењена микро, малим, средњим привредним друштвима и предузетницима који су или желе да буду део ланца добављача. Право на учешће имали су ММСПП која су између осталих испуњавали и услов да у оквиру једне пријаве предлога пројекта поднесу најмање два ММСПП које чине/ће чинити ланац добављача, као и да имају потписан заједнички Меморандум/Предуговор/Уговор о пословној сарадњи или Писмо о намерама са Купцем. Расположива средства су се одобравала по пројектима као суфинансирање у висини до 50% укупног износа оправданих трошкова без ПДВ, а у максималном износу до 2.000.000,00 динара, за следеће активности:

- Уређење пословања у складу са захтевима међународних стандарда пословања (имплементација стандарда, сертификација, ресертификација);
- Усаглашавање производа са захтевима за добијање права за коришћење знака производа;
- Едукацију менаџмента и запослених кроз специјализоване обуке;
- Набавка нове или половне (до 5 година старости) производне опреме.

Јавни позив за Компоненту 3 био је објављен 6. марта 2017. и трајао до утрошка средстава, односно до 1. јуна 2018. године.

Решењем о образовању именована је Радна група која је вршила, пријем пријава, утврђивала формалну исправност пристиглих пријава и вршила прелиминарну оцену пристиглих пријава.

Решењем о образовању Комисије за преглед и оцену предлога пројеката именована је Комисија која је анализирала и верификовала прелиминарно оцењене пријаве, утврђивала проценат учешћа у вредности пројекта и давала предлог одлуке о поднетој пријави. Укупно је одржано 10 састанака Комисије.

Одобрена средства се рефундирају корисницима након реализације активности и подношења извештаја.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. (укључујући и исплате у 2017. години)	
Број пристиглих пријава ММСПП	68 (33 ланца)
Број одобрених пријава ММСПП	21 (10 ланца)
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	28.867.000,00
Укупан број пријава којима су рефундирана средства ММСПП	20 (10 ланца)
Укупан износ рефундираних средстава	26.867.000,00
Укупно за програм рефундирано	83.699.136,00
Исплаћено у 2017. години	37.086.960,00
Исплаћено у 2018. години	46.612.176,00

Крајњи рок за завршетак свих уговорених активности и реализацију плаћања у оквиру одобрених пројеката је био 6 месеци од датума потписивања уговора између корисника средстава и Агенције. Све уговорене активности у вези са реализацијом и рефундацијом завршене су током 2018. године.

7. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ИНОВАТИВНИМ ММСПП У 2017. ГОДИНИ

Кроз Програм подршке иновативним микро, малим и средњим привредним друштвима и предузетницима Агенција унапређује пословање ММСПП кроз јачање иновативности и конкурентности и успостављање и унапређење сарадње са носиоцима иновационе делатности у Републици Србији.

Укупна расположива средства за реализацију овог програма су првобитно, приликом објављивања јавног позива, износила 30.000.000,00 динара. Ребалансом буџета укупан износ средстава је смањен на 16.420.000,00 динара.

Расположива средства су се одобравала по пројектима као суфинансирање у висини до 50% укупног износа оправданих трошкова без ПДВ, а у максималном износу до 1.000.000,00 динара, за следеће активности:

- побољшање постојећих и развој нових технолошких процеса
- побољшање постојећих и развој нових производа
- унапређење постојећег процеса производње
- откуп права на домаћи патент/мали патент и патентну документацију

Јавни позив за Програм подршке иновативним микро, малим и средњим привредним друштвима и предузетницима био је објављен 6. марта 2017. и трајао је до 19. маја 2017. године.

Решењем о образовању именована је Радна група која је вршила, пријем пријава, утврђивала формалну исправност пристиглих пријава вршила прелиминарну оцену пристиглих пријава.

Решењем о образовању Комисије за преглед и оцену предлога пројеката именована је Комисија која је анализирала и верификовала прелиминарно оцењене пријаве, утврђивала проценат учешћа у вредности пројекта и давала предлог одлуке о поднетој пријави. Укупно је одржано 3 састанка Комисије.

Одобрена средства се рефундирају корисницима након реализације активности и подношења извештаја.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. (укључујући и исплате у 2017. години)	
Број пристиглих пријава ММСПП	73
Број одобрених пријава ММСПП	24
Број одбачених/одбијених пријава ММСПП	49
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	16.420.000,00
Број корисника који су одустали/нису реализовали пројекат	1
Укупан број пријава којима су рефундирана средства	23
Укупан износ рефундираних средстава	16.085.525,00
Исплаћено у 2017. години	3.570.000,00
Исплаћено у 2018. години	12.515.525,00

Крајњи рок за завршетак свих уговорених активности и реализацију плаћања у оквиру одобрених пројеката је 9 месеци од датума потписивања уговора између корисника средстава и Агенције. Све уговорене активности у вези са реализацијом и рефундацијом завршене су током 2018. године.

8. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ПРОЈЕКТИМА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА У 2017. ГОДИНИ

Програм подршке пројектима за унапређење економског развоја је креиран 2017. године и намењен је удружењима (кластер, пословно удружење, невладина организација), регионалним развојним агенцијама, пословним инкубаторима, научно технолошким парковима, Привредним коморама и научно истраживачким организацијама, а реализовао се кроз следеће активности:

- Промоција предузетништва и примера добре праксе са фокусом на омладинско и женско предузетништво;
- Израда анализа и спровођење истраживања у циљу повећања конкурентности ММСПП и
- Подршка развоју нових и унапређење постојећих услуга намењених ММСПП.

Циљна група: удружења (кластери, пословна удружења, НВО и сл.), регионалне развојне агенције, пословни инкубатори, научно технолошки паркови, привредне коморе и научно истраживачке организације, који су могли конкурисати самостално и/или као конзорцијум са партнерима из групе подносилаца пријава.

Укупан буџет Програма: 78.550.000,00 милиона динара.

Расположива средства су се одобравала по Пројекту као суфинансирање у висини до 50% оправданих трошкова пројекта без ПДВ, односно у распону од 500.000,00 до 3.000.000,00 динара. Сваки подносилац пријаве је могао да кандидује највише два пројекта, самостално и/или као партнер у оквиру конзорцијума.

Намена средстава: Подносилац пријаве је у својој пријави наводио активности које планира да реализује уколико му се одобре финансијска средства од стране Агенције.

Пројекат је представљао скуп тих активности.

Јавни позив за овај Програм био је отворен 6. марта 2017. године и трајао је до утрошка средстава, односно до 19. октобра 2017. године.

Стање реализације одобрених пројеката на дан: 31.12.2018. године:

Статус	Број пројеката	Износ
Буџет		80.000.000,00
Уговорено	53	77.949.539,00
Завршени пројекти и исплаћена средства	47	68.630.393,53
Пројекти у фази евалуације	6	
Исплаћено у 2017. години		39.541.402,23
Исплаћено у 2018. години		29.088.991,30

Одобрена и реализована средства по типу корисника

АРРА (5 пројеката укупне вредности 6.842.902,01 динара) и то:

Регионална развојна агенција Панонрег д.о.о. (два пројекта)
Регионална агенција за развој источне Србије РАРИС
Агенција за регионални развој Расинског округа
Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа

НВО (20 пројеката, од тога је реализовано и исплаћено укупно 23.627.416,05 динара за 16 пројеката, 4 пројекта су у фази евалуације):

Удружење грађана Србија од Срца
Удружење Едуком (два пројекта)- пројекти су реализовани, тренутно је у току евалуација завршног извештаја и преглед документације.
Центар за транзицију и људска права Спектар
Центар за органску производњу Селенча
Омладна Југословенске асоцијације за борбу против сиде – ЈАЗАС
ЕНЕЦА (два пројекта)
Асоцијација Културанова

Новосадска женска иницијатива
Serbian Venture Network
Удружење самосталних занатлија Нови Сад
Удружење Креативно едукативни центар
Мрежа за пословни развој
Национална алијанса за локални економски развој НАЈЕД (два пројекта)
Грађанска читаоница Либерграф
Удружење произвођача и прерађивача алтернативних биљних врста Конопља
Зелена Еко Планета- пројекти су реализовани, тренутно је у току евалуација завршног извештаја и преглед документације.

Кластер (10 пројеката укупне вредности 10.823.500,20 динара) следећих кластера:

Војводна Метал Кластер
Кластер здравственог, велнес и спа туризма
Агро кластер Хомоље, Жагубица
Пештер агро кластер
Кластер панонских прерађивача воћа и порћа Куцура
УГ Грађевински кластер Шумадије и Поморавља
Аутомобилски кластер Србије (два пројекта)
Удружење за унапређење конкурентности произвођача пољопривредних машина Бипом

Научно технолошки парк (2 пројеката укупне вредности 2.477.832,00 динара):

Научно технолошки парк Чачак
Научно технолошки парк Београд доо, Београд

Пословни инкубатор (8 пројеката укупне вредности 12.098.279,17 динара):

Бизнис инкубатор центар Ужице д.о.о.
Организација Релоад
Бизнис инкубатор Крушевац д.о.о.
Бизнис инкубатор центар Прокупље д.о.о.
Пословни инкубатор Суботица д.о.о.
Бизнис инкубатор центар Јумко, Врање
Нова Искра Дизајн Инкубатор (два пројекта)

Привредна комора (2 пројекта):

Привредна комора Зелене Србије- пројекти су реализовани, тренутно је у току евалуација завршног извештаја и преглед документације.

Удружење (4 пројекта укупне вредности 4.074.984,57 динара):

Удружење женског предузетништва Надежда Петровић
Удружење пословних жена Србије
Асоцијација регионалних развојних агенција јужне и источне Србије- Југоисточна развојна мрежа
Удружење одрживи простор- ОП

Научно истраживачка организација (2 пројекта укупне вредности 3.119.103,17 динара):

Висока школа за пословну економију и предузетништво
Висока техничка школа струковних студија Зрењанин

Унија послодаваца (1 пројекат укупне вредности 706.959,27 динара):

Унија послодаваца Србије – послодавци Зрењанина

Одобрени пројекти по територијалној припадности

Град	Број пројеката
Темерин	1
Београд	22
Чачак (Прељина)	2
Зрењанин	2
Ужице	2
Нови Сад	7
Врање	2
Крушевац	2
Суботица	3
Жагубица	1
Прокупље	1
Нови Пазар	1
Селенча	1
Ниш	3
Зајечар	1
Куцура	1
Крагујевац	1
Лесковац	1

9. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ СЕКТОРИМА ПРЕРАЂИВАЧКЕ ИНДУСТРИЈЕ

Општи циљ Програма подршке секторима прерађивачке индустрије је подстицање раста и развој привреде у четири приоритетне области сектора прерађивачке индустрије и то: индустрија машина и опреме, прехранбена индустрија, дрвна и индустрија намештаја и индустрија гуме и пластике.

Укупан буџет Програма првобитно је износио 45.000.000,00 динара. Ребалансом буџета износ је смањен на 44.500.000,00 динара.

Расположива средства се одобравају по пројектима као суфинансирање у висини до 50% укупног износа оправданих трошкова без ПДВ, а у максималном износу до 2.000.000,00 динара, за следеће активности:

- Уређење пословања у складу са захтевима међународних стандарда пословања (имплементација стандарда са сертификацијом, сертификација, ресертификација и надзорна провера);

- Усаглашавање производа са захтевима техничких прописа и стандарда;
- Унапређење постојећих и развој нових производа;
- Нови дизајн производа и амбалаже;
- Набавка и имплементација специјализованог софтвера;
- Израда студија изводљивости за аутоматизацију процеса рада кроз употребу ИКТ и паметних производних система;
- Израда студије о процени утицаја нових пословних процеса на животну средину;
- Израда пројектно техничке документације за проширење производних капацитета;

- Индивидуални наступи на међународним сајмовима у иностранству.

Јавни позив Програм подршке секторима прерађивачке индустрије је објављен 21.12.2017. године и трајао до утрошка средстава. Пријаве пројекта са свим пратећим обрасцима и документацијом подносиле су се лично или препорученом поштом на писарници Агенције.

Решењем о образовању именована је Радна група која је вршила, пријем пријава, утврђивала формалну исправност пристиглих пријава, као и вршила прелиминарну оцену пристиглих пријава.

Решењем о образовању Комисије за преглед и оцену предлога пројекта именована је Комисија која је анализирила и верификовала прелиминарно оцењене пријаве, утврђивала проценат учешћа у вредности пројекта и давала предлог одлуке о поднетој пријави. Укупно је одржано 10 састанака Комисије.

Рок за реализацију уговорених активности и реализацију плаћања у оквиру одобреног пројекта је 12 месеци од дана потписивања уговора са Агенцијом

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. године	
Број пристиглих пријава ММСПП	133
Број одобрених пријава ММСПП	63
Број одбачених/одбијених пријава ММСПП	70
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	41.164.301,00
Укупан број пријава којима су рефундирана средства	33
Укупан износ рефундираних средстава у 2018. години	16.656.389,26

Како су сви уговори закључени током 2018. године, реализација дела одобрених пријава ће се пренети у 2019. годину.

Програми 2018. године

10. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ КОНКУРЕНТНОСТИ, ПРОДУКТИВНОСТИ И ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЈИ ММСПП У 2018. ГОДИНИ

Општи циљ Програма је развој привредних субјеката и повећање њихове конкурентности која треба да створи снажан, конкурентан и извозно оријентисан сектор ММСПП

Укупан буџет Програма је износио 140.000.000,00 динара, при чему је након ребаланса буџета износ умањен и износио је 77.857.236,66 динара.

Расположива средства су се одобрала појединачно Корисницима као суфинансирање у висини до 50% износа оправданих трошкова без ПДВ, за сваку пројектну активност. Максималан износ одобрених средстава је био 2.000.000,00 динара.

Прихватљиве пројектне активности које су биле финансиране овим програмом су:

- Уређење пословања у складу са захтевима међународних стандарда;
- Усаглашавање производа са захтевима техничких прописа;
- Развој технолошких процеса, производа/услуга;
  - Побољшање постојећих и развој нових производа/услуга;
  - Нови дизај производа и амбалаже;
  - Побољшање постојећих и развој нових технолошких процеса;
- Индивидуални наступи на међународним сајмовима у иностранству.

Јавни позив за Програм подршке конкурентности, продуктивности и интернационализацији ММСПП у 2018. години је био објављен 26.04.2018. године и трајао је до 30.09.2018. године. Пријаве пројекта са свим пратећим обрасцима и документацијом подносиле су се акредитованим регионалним развојним агенцијама које су након формалне обраде исте достављале у Развојну агенцију Србије.

Решењем о образовању именована је Радна група која је вршила, пријем пријава, утврђивала формалну исправност пристиглих пријава и вршила прелиминарну оцену пристиглих пријава.

Решењем о образовању Комисије за преглед и оцену предлога пројеката именована је Комисија која је анализирала и верификовала прелиминарно оцењене пријаве, утврђивала проценат учешћа у вредности пројекта и давала предлог одлуке о поднетој пријави. Укупно је одржано 32 састанка Комисије.

Рок за завршетак свих уговорених активности и реализацију плаћања у оквиру одобреног пројекта је 12 месеци од дана потписивања уговора са Агенцијом. Како је већина уговора закључена током 2018. године одобрени пројекти ће се реализовати и током 2019. године.

Преглед реализације Програма до 31.12.2018. године	
Број пристиглих пријава ММСПП	265
Број одобрених пријава ММСПП	88
Број одбачених/одбијених пријава ММСПП	177
Износ одобрених бесповратних средстава (РСД)	75.649.017,46
Укупан број пријава којима су рефундирана средства	16
Укупан износ рефундираних средстава у 2018. години	14.712.337,34

11. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ МСП ЗА УЛАЗАК У ЛАНЦЕ ДОБАВЉАЧА

Агенција кроз реализацију Програма подршке МСП за улазак у ланце добављача има за циљ да унапреди перформансе постојећих и потенцијалних добављача у складу са потребама купаца, те да додатно подржи унапређење пословног амбијента и повећање конкурентности МСП. Подршка је намењена малим и средњим привредним друштвима која јесу или могу бити део ланца добављача.

Програм се састоји из 2 компоненте:

КОМПОНЕНТА 1 – Анализа потреба купаца и дефинисање потреба добављача

КОМПОНЕНТА 2 – Пружање подршке добављачима

У оквиру Компоненте 1. са Привредном Комором Србије у октобру, 2018. години закључен је Уговор за услуге саветовања у припреми Програма развоја ланаца локалних добављача мултинационалних компанија. Формирана је Радна група за праћење реализације и имплементације Уговора. Одржано је 4 састанка, радионице, везана за активности дефинисане Уговором.

12. ЕВРОПСКА МРЕЖА ПРЕДУЗЕТНИШТВА (Enterprise Europe Network)

Европска мрежа предузетништва, као највећа европска мрежа за пословну подршку, нуди помоћ микро, малим и средњим предузећима и предузетницима у више од 60 земаља широм света. Пројекат у Србији спроводи конзорцијум који чине:

- Привредна комора Србије (која је координатор Пројекта)
- Развојна агенција Србије
- Иновациони центар Машинског факултета у Београду
- Пословни инкубатор Нови Сад
- Економски факултет Универзитета у Нишу
- Институт Михајло Пупин

Укупан буџет Агенције за реализацију пројектних активности за период 2017/18 износио је 95.965,00 евра. Бесповратна средства Европске комисије (EASME) износила су до 60% или у максималном износу до 57.579,48 евра.

Радни програм Агенције за 2017/18. је предвиђао четири активности на Пројекту:

1. Прекограничне партнерске услуге за подизање пословне сарадње: Услуге имају за циљ да омогуће и помогну ММСПП да унапреде своје пословање и да се укључе у процес интернационализације. ММСПП се анимирају и подстичу да учествују на међународним пословним сусретима тј. брокерским догађајима (business-to-business, cluster-to-cluster, company mission) који се организују у оквиру националних и међународних научно-пословних конференција, сајмова у земљи и иностранству и другим догађајима са циљем да се предузећа одређених сектора из различитих земаља састану и на једном месту размене идеје, искуства, примере добре праксе пословања и као крајњи циљ успоставе пословну сарадњу.

2. Услуге подршке и информисања: Агенција има обавезу да пружи информације и подршку домаћим ММСПП у вези са услугама које Мрежа пружа, а тичу се интернационализације пословања, услова за пословање на ЕУ и другим тржиштима, као и пружање информација о програмима подршке ЕУ намењених ММСПП.

3. Промоција Мреже и комуникационе активности: Агенција је у обавези да промовише услуге и активности Мреже у земљи. Услуге се промовишу путем медија, ИТ алата, ЕЕН алата и друштвених мрежа са циљем што веће доступности информација о услугама и активностима које Мрежа нуди.

4. Учествовање у активностима Мреже: Представници Агенције учествују на свим догађајима (састанцима, конференцијама, манифестацијама, секторским групама, тренинзима, саветодавним надзорним групама) које организују Европска комисија и друге партнерске организације унутар Европске мреже предузетништва.

У 2018. години постигнути су следећи резултати:

- Агенција је учествовала у промоцији и организацији 9 међународних пословних сусрета (B2B) и једне компанијске мисије:

Назив догађаја	Датум	Земља	Град
EU-Serbia 2018 B2B	31.01.	Србија	Београд
CarpathEEN Cooperation Day	13.03.	Мађарска	Будимпешта
Megra 2018	03.11.	Словенија	Радгона
International Brokerage Event Mostar 2018	10.04.	БиХ	Мостар
Agro B2B 2018	16.05.	Србија	Нови Сад
Energa B2B 2018	19.06.	Словенија	Цеље
International Matchmaking Event - Successful in Slovenia 2018	13.09.	Словенија	Цеље
Hungaromedica 2018	12.10.	Мађарска	Будимпешта
Zlatibor B2B 2018	16.11.	Србија	Златибор
Agrofood company mission	17.11.	Србија	Златибор

- EEN тим Агенције је интензивно радио на спајању домаћих и иностраних фирми.
- У базу предузећа су убачене нове фирме које су оријентисане на извоз;
- Одржано је преко 20 састанака са домаћим фирмама којима је презентована Европска мрежа предузетништва;
- EEN тим је посетио 27 домаћих предузећа и упознао се са њиховим пословањем у земљи и иностранству. Фирмама су понуђене услуге Европске мреже предузетништва;
- Потписана су 2 споразума о пословној сарадњи (Partnership agreement) између домаћих и страних предузећа;
- Пројекат се током године активно промовисао кроз презентације програма Агенције, као и преко Акредитованих регионалних развојних агенција.;
- Чланови тима су у оквиру активности „Staff exchange“, у јуну посетили Привредну Комору Истанбула и Турску агенцију за развој МСП – KOSGEB. Успостављена је сарадња са ове две институције. У приупреми је потписивање Меморандума о сарадњи са KOSGEB-ом;
- Током године одржавани су контакти са партнерима у конзорцијуму, као и партнерима из иностранства. Агенција је учествовала на регионалној и годишњој конференцији Европске мреже предузетништва;
- Заједно са партнерима из Конзорцијума EEN Serbia поднет је предлог плана рада за 2019. годину, који је крајем 2018. године усвојен од стране Европске комисије.

ПРОГРАМИ И МЕРЕ МИНИСТАРСТВА ПРИВРЕДЕ КОЈЕ СПРОВОДИ АГЕНЦИЈА

13. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ МАЛИМ ПРЕДУЗЕЋИМА ЗА НАБАВКУ ОПРЕМЕ У 2018. ГОДИНИ

Циљ Програма јесте јачање конкурентности привредних субјеката, унапређење њиховог пословања и интернационализације, као и креирање нових радних места кроз инвестиције у опрему.

Кроз Програм је било омогућено суфинансирање набавке опреме и то: нове производне опреме и/или машина, транспортно – манипулативних средстава

укључених у процес производње и унутрашњег транспорта и нових делова, специјализованих алата за машине или других капиталних добра.

Програм подршке малим предузећима за набавку опреме у 2018. години спроводило је Министарство привреде у сарадњи са Агенцијом, пословним банкама и лизинг кућом, одабраним на Јавном позиву, а које су понудиле најповољније услове по питању висине камате, средстава обезбеђења, као и рочности. Банке и лизинг кућа које су учествовале у реализацији Програма су: Credit Agricole Србија, ProCredit Bank а.д. Београд, HalkBank а.д. Београд, Банка поштанска штедионица А.Д Београд, Eurobank а.д. Београд, и Raiffeisen Leasing ДОО Београд. Привредни субјекти који су задовољили услове Програма и којима су банке и лизинг кућа укључене у реализацију Програма условно одобриле кредит, могли су да остваре право на суфинансирање до 25% нето вредности набавке производне опреме. Привредни субјект је био у обавези да учествује са 5% сопствених средстава у трошковима набавке опреме, док се преосталих 70% нето вредности набавке производне опреме обезбеђивало из кредита, односно финансијског лизинга лизинг куће.

Прегледање, контролу формалне исправности, селекцију захтева и доношење одлуке о прихватању захтева и додели бесповратних средстава вршила је Комисија коју је решењем образовао министар привреде. Представници Агенције су учествовали у раду Комисије.

На основу Уредбе о утврђивању Програма подршке малим предузећима за набавку опреме у 2018. години („Службени гласник РС“, бр. 014/2018) опредељено је 556.322.062,70 динара.

Уредбом о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма подршке малим предузећима за набавку опреме у 2018. години („Службени гласник РС“, број 078/18 од 19.10.2018. године) опредељено је додатних 299.972.436,41 динара. Укупно по Програму подршке малим предузећима за набавку опреме у 2018. години опредељено је 856.294.499,11 динара.

У току трајања јавног позива, Комисија је донела позитивну одлуку о додели средстава за укупно 343 корисника. По добијању Одлуке о прихватању захтева 13 потенцијалних корисника је одустало од бесповратних средстава. У складу са преузетим уговорним обавезама Агенција је након примљених одлука Комисије, достављала обавештења подносиоцима захтева о одлуци Комисије и изабране подносиоце позивала да приступе потписивању уговора о додели бесповратних средстава.

Агенција је потписала уговоре о додели бесповратних средстава са 330 корисника, од којих је један Корисник одустао накнадно и извршио је повраћај средстава агенцији. Са истим агенција је закључила споразумни раскид уговора.

Закључно са 31.12.2018. године Агенција је пренела средства на рачун 306 Корисника у укупном износу од 714.224.534,10 динара, односно са трошковима платног промета реализовано је 715.414.805,73 динара.

14. ПРОГРАМ СТАНДАРДИЗОВАНОГ СЕТА УСЛУГА ЗА МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИКЕ У 2018. ГОДИНИ КОЈИ СЕ РЕАЛИЗУЈЕ ПРЕКО АРРА

Уредба о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2018. години који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција донета је на седници Владе 22. фебруара 2018. године, а за њену реализацију било је опредељено 20.000.000,00 динара. Уредбом о измени

Уредбе донетој на седници Владе одржаној 6.јула 2018. године неутрошена средства од 9.428.741,62 рсд су додељена за спровођење Програма.

Стандардизовани сет услуга представљао је шест група стандардизованих услуга, од чега пет група спрово Агенција и то: информације, обуке, саветодавне услуге, менторинг и промоције. У спровођењу Програма је учествовало 16 АРРА у периоду фебруар – децембар 2018. године. Међусобна права и обавезе у реализацији овог Програма дефинисани су уговорима које су потписале све АРРА појединачно са Агенцијом. За менторинг услуге састављено је посебно Упутство за спровођење стандардизоване услуге менторинга, а све АРРА су закључиле посебне уговоре са Агенцијом о пружању ове услуге. Агенција је током спровођења Програма вршила месечну валидацију извештаја и пратеће документације АРРА, припремала збирне прегледе реализације и о истом, у складу са уговорном обавезом, редовно, на месечном нивоу, Министарство привреде.

Након добијања сагласности на месечне извештаје, Агенција је вршила пренос средстава АРРА на име спроведених услуга.

Према поднетим месечним извештајима закључно са 31.12.2018. године АРРА је на име извршених услуга и трошкова платног промета исплаћено укупно 13.720.843,88 рсд закључно са октобром месецом. Преостали износи за услуге које су пружали у новембру и децембру месецу, биће исплаћени до краја фебруара 2019.године, по добијању сагласности из Министарства привреде.

15. ПРОМОЦИЈА ДОМАЊИХ КОМПАНИЈА НА САЈМОВИМА У ИНОСТРАНСТВУ

Агенција је наставила промоцију домаћих компанија и инвестиционих потенцијала Србије на сајмовима у иностранству. Ова активност, коју је Развојна агенција Србије реализовала у претходном периоду, показала се као изузетно значајна за домаће компаније које на оваквим догађајима имају прилику успостављања директних контаката и налажења купаца и пословних партнера, као и да се информису и едукују о новим трендовима и пословним праксама. Такође, како се на сајмовима окупљају сви значајни представници одређене индустрије, промоција земље, како извозних и инвестиционих потенцијала, у оквиру сајма, преставља добру прилику за генерисање упита у вези са проналажењем добављача из Србије као и упита потенцијалних инвеститора. План сајмова за 2018. годину направљен је у складу са плановима и организацијом пословања Агенције, и фокус је стављен на оне сајмове за које постоји највеће интересовање домаћих компанија, који се налазе у секторима у којима домаће компаније показују значајан извозни потенцијал, који су у прошлости дали најзначајније резултате на пољу промоције извозних могућности Србије и за које се процењује да ће највише допринети пословању извозника.

За организацију предвиђених сајмова настављена је сарадња са Привредном комором Србије у области организацији наступа на сајмовима, а чија садржина, начин и услови, су детаљно регулисани посебним споразумом закљученим између Развојне агенције Србије и Привредне коморе Србије.

рб	Назив догађаја	Земља	Датум одржавања	Сектор/тип догађаја
----	----------------	-------	-----------------	---------------------

1.	PRODEXPO	Русија, Москва	5-9.2.2018.	Прехрамбена индустрија
2.	GULFOOD	УАЕ, Дубаи	18-22.2.2018.	Прехрамбена индустрија
3.	PRO WEIN	Немачка, Дизелдорф	18-20.3.2018.	Сајам вина и алкохолних пића
4.	FRANCHISE EXPO	Француска, Париз	25-28.3.2018.	Сајам франшизинга
5.	MOSBUILD	Русија, Москва	3-6.4.2018.	Грађевинска индустрија
6.	МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ ПРИВРЕДЕ	БиХ, Мостар	10-14.4.2018.	Општи привредни сајам
7.	PLMA	Холандија, Амстердам	29-30.5.2018.	Сајам робних марки
8.	WORLD FOOD MOSCOW	Русија, Москва	17-20.9.2018.	Прехрамбена индустрија
9.	SIAL	Француска, Париз	21-25.10.2018.	Прехрамбена индустрија
10.	МЕЂУНАРОДНИ ПРИВРЕДНИ САЈАМ	Албанија, Тирана	21-24.11.2018.	Општи привредни сајам
11.	CHINA INTERNATIONAL IMPORT EXPO	Шангај, Кина	05-10.11.2018.	Општи сајам

У 2018. години реализовани су следећи сајмови:

1. Сајам **PRODEXPO** који се одржава сваке године у Москви, представља водећи међународни сајам из области прехранбене индустрије не само за Руску Федерацију, већ и за Заједницу независних земаља, са традицијом дугом преко 20 година. У 2018. години, сајам је одржан на простору од око 100.000 м², на сајму је излагало око 2.450 излагача из 63 земаље света, уз 31 националних павиљона. Сајам је посетило око 50.000 посетилаца (највећи број посетилаца је са руског говорног подручја) из 91 земље света, од чега су највећи број чинили стручни посетиоци као што су представници малопродајних објеката, прерађивачи, дистрибутери, добављачи из области кетеринга и хотелијерства.

У 2018. години, у организацији Агенције и ПКС, по 22. пут је организован наступ српских предузећа у оквиру националног штанда Србије. Подршка овој организацији пружена је и од стране УНДП Србија у оквиру Пројекта „Помоћ за трговину – подршка производним капацитетима у пољопривредном сектору“ који финансира Руска Федерација/УНДП Фонд за развој. Производне и извозне капацитете на сајму Продекспо у Москви, на Националном штанду Србије изложбене површине од 120м², у Павиљону 8, Хали 2, број штанда 82Б040, представило је 15 компанија и то: БАХУС из Параћина, MEGGLE СРБИЈА из Крагујевца, ПИП из Новог Сада, CARNEX из Врбаса, ВЕОСАРА из Шида, Земљорадничка задруга МОРАВАЦ из Лесковца, NESTAR из Бачке Паланке, КУЧ-COMPANY из Крагујевца, МЛЕКАРА ШАБАЦ, као и фирме са

седиштем у Београду - ИТН GROUP, MASTER FRUITS, МУНДОРАМА, НАЦИОНАЛНА ДИСТРИБУЦИЈА, ЗЛАТИБОРАЦ и MIRAX AGRAR.

Наступ на међународном сајму омогућава српским произвођачима, пре свега млечних производа и месних прерађевина, прерађеног воћа и поврћа и напитака, да представе производне капацитете компанија, изложе своје производне програме, упознају се са конкуренцијом и разговарају са потенцијалним пословним партнерима о пласману производа на нова тржишта, да учврсте постојеће и стекну нове пословне контакте.

Представници српских компанија, на сајму Продекспо, према евиденцији компанија, одржали су преко 680 билатералних разговора и састанака са потенцијалним партнерима из Русије и других држава заинтересованих за увоз хране из Србије. Према првим анализама, укупна вредност договорених извозних аранжмана у Руску Федерацију је око 12 милиона евра. Руски федерални и регионални трговински ланци и дистрибутери заинтересовани су за производе из Србије почев од млека и млечних производа, месних прерађевина, смрзнутог и прерађеног програма воћа и поврћа, до разних врста сокова и напитака.

Штанд су посетили заменик министра пољопривреде Руске Федерације Јевгениј Громико, државни секретар Министарства пољопривреде Богдан Игић, директор Управе за заштиту биља Небојша Милосављевић, амбасадор Србије у Русији Славенко Терзић.

Успешан наступ српских компанија у организацији Агенције и ПКС на овом сајму крунисан је специјалним признањима за квалитет производа компаније Carnex, златном медаљом за најбоље производе у категоријама:

- Гулаши од говедине и од свињетине
- Паштете од свињског и пилећег меса
- и месни доручак а

сребрном медаљом за готово јело, пасуљ са сланином.

Признање је доделила руска Федерална агенција за безбедност хране Министарства пољопривреде у конкуренцији 2450 излагача из 63 земље и 31 националне експозиције.

Огромно тржиште Руске Федерације, велика потражња за српским производима на истом, успех претходних наступа, уз предност Споразума о слободној трговини, умногоме иду у прилогу потреби континуираног присуства српских компанија на овом и осталим сајмовима у Русији.

2. Сајам "GULFOOD", који се традиционално одржава већ више од 25 година, представља идеално место за извозно оријентисане произвођаче хране и пића, али и опреме за хотелијерство, те пружаоце прехранбених услуга који желе да послују на тржишту Средњег Истока, Африке и Јужне Азије.

Овај сајам сматра се једним од највећих сајмова прехране и пића у свету. На сајму је 2018. године своје производе представило око 5.000 излагача. Сајам је посетило око 95.000 посетилаца из 120 земаља света. У оквиру сајма „GULFOOD“ 2018одржава се и сајам халал производа на којем произвођачи који су своје производе сертифицивали у складу са овим стандардом могу понудити своје производе потенцијалним партнерима.

Наступ на међународном сајму омогућава излагачима да представе своје производе и организују пласман на нова тржишта, као и да унапреде постојеће и остваре нове

пословне контакте. Учесће српских компанија на једној од најугледнијих и најзначајнијих међународних изложби прехранбених производа у УАЕ и региону Голфа, директно доприноси квалитетнијем позиционирању српских брендова и укупном извозу.

На сајму „GULFOOD“ 2018. године, Србија се први пут представила са својим производима у једној од главних хала Trade Centre Arena & Sheikh Saeed Halls, на националном штанду површине 60m².

Агенција и ПКС су организовале наступ домаћих компанија на националном штанду Србије, на коме су се представиле следеће компаније: „Yumis“ из Ниша, „Jaffa“ из Црвенке, „Бахус“ из Параћина, „Агранела“ из Ваљева, „Агропартнер“ из Лучана, „ИТН Group“ из Београда, „Master Fruits“ из Београда, „Југопром“ из Лесковца, „ПИК Бечеј“ из Бечеја, „Баскет Здравија Храна Made By Hand“ из Голубинаца.

Сајам је отворио Sheik Hamdan Bin Rashid Al Maktoum, министар финансија УАЕ, а након отварања посетио је и штанд Србије. Отправник послова амбасаде Србије у УАЕ г-дин Горан Перишић, министра финансија УАЕ упознао је са потенцијалима Србије и представио је присутне излагаче.

Сајам су посетили и представници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде РС г-дин Сенад Махмутовић, државни секретар и г-дин Ненад Катанић, помоћник министра.

Другог дана сајма, штанд Србије посетило је више руководство Привредне коморе Адмана/ један од седам емирата у федерацији Уједињених Арапских Емирата, /са којима је разговарано о могућностима сарадње.

Привредници из Србије одржали су и билатералне састанке са водећим малопродајним ланцима у УАЕ као што су: „LuLu“, „Choithrams“, „Sharjah Coop“, „Al Maya“ и са дистрибутерима „Farzana Trading“, „Farm Fres“, „Fresh Express“, „Falcon Professional General Trading“, „Truebell“, који су им обезбедили представници ПКС уз значајну подршку Амбасаде Р. Србије у Абу Дабију .

Представници српских компанија, на сајму „GULFOOD“ 2018, према евиденцији компанија, одржали су преко 430 билатералних разговора и састанака са потенцијалним партнерима из УАЕ и земљама региона МЕНА, али и са представницима других држава заинтересованих за увоз хране из Србије/Русија, Кина, Јужна Кореја, Индија/. Према првим анализама, очекивана вредност договорених извозних аранжмана у УАЕ је преко 2 милиона евра.

3. Сајам PRO WEIN, који се одржава у Дизелдорфу, Немачка је једна од највећих и најзначајнијих специјализованих изложби вина и алкохолних пића у Европи, на којој се сусрећу дистрибутери и представници водећих малопродајних ланаца. Сајам годишње посети више од 60.000 хиљада посетилаца из 123 земаља, од чега су 94% стручни посетиоци, који имају прилику да се упознају са производним програмом више од 6.870 излагача из 64 земаља.

После дуже паузе Србије се поново представила на овом сајму са националним штандом површине 42m². „PROWEIN 2018“ је била одлична прилика за српске винаре да представе производе из српске винске регије, успоставе контакте и склопе будуће извозне аранжмане. На сајму је своје производе представило 10 компанија и то: ЛИТ-ИНЖЕЊЕРИНГ АГРО доо из Ердевика; ВИНАРИЈА АЛЕКСАНДРОВИЋ доо из Тополе-Опленац; ВИНАРИЈА ЛАСТАР из Рековца; ВИНАРИЈА ЗВОНКО БОГДАН из

Суботице; ВИНО БУДИМИР из Александровца; ПП ЕРДЕВИК из Ердевика; РУБИН из Крушевца; ВИНАРИЈА АЛЕКСИЋ из Врања; ВИНАРИЈА ДЕСПОТИКА из Смедеревске Паланке; ВИНАРИЈА ВИРТУС из Жабара.

Национални штанд Србије посетили су и генерални конзул Србије у Дизелдорфу, госпођа Бранислава Перин Јарић, генерални директор сајма „PROWEIN“, господин Marius Berlemann и том приликом одржали су састанке са представницима српских компанија. Штанд је посетио велики број купаца, добављача, представника и домаћих и страних медија.

Представници српских компанија, излагача на Националном штанду Србије на сајму „PROWEIN 2018“, према евиденцији компанија, одржали су преко 200 билатералних разговора и састанака са потенцијалним партнерима из Холандије, Немачке, Белгије, Француске, Швајцарске и других европских земаља, као и Русије, Тајвана, Кине, Израела, САД, Канаде. Према првим анализама, српске компаније су оствариле 153 контакта од којих очекују да 42 контакта доведу до потписивања потенцијалних уговора о сарадњи. Компаније предвиђају вредност извозних послова као резултат овог сајамског наступа у износу од 70.000 евра (податак навеле само 3 компаније).

Наступ домаћих предузећа на сајму „PROWEIN 2018“ Агенција је организовала у сарадњи са Привредном комором Србије и сносила је трошкове закупа излагачког простора. Агенција планира да и у 2019. години настави са организацијом наступа домаћих предузећа на овом сајму.

4. Интернационални сајам франшизинга у Паризу - „FRANCHISE EXPO PARIS“ је најпосећенији и највећи интернационални сајам франшизинга у Западној Европи. Најзначајнији европски сајам ове врсте окупља излагаче и представнике франшизне индустрије из многих земаља света, а у 2018. години тај број је износио 24. Највећи број учесника и представљених брендова је био из Француске, а захваљујући међународном карактеру и све већем броју посетилаца из иностранства, на овогодишњем сајму учествовало је 138 иностраних брендова. Сајам је посетило преко 35.000 заинтересованих и окупио је велики број националних и међународних асоцијација и експерата на пољу франшизног пословања. На овом месту, 75% излагача пронађе франшизне partnere и склопи прелиминарне уговоре управо током овог сајма, што иде у прилог квалитета публике која га посећује.

У 2018. години Агенција је по први пут организовала наступ на овом сајму са Националним штандом Србије. На штанду површине 54 квадрата представило се три компаније и то: „Mim Komerc“ – бренд 925 (Nine To Five) – текстилна индустрија, „Pro Mens“ doo – бренд SUAN PAN ментална аритметика (едукација деце од 5-14 година) и „Sasha Ries Group“ – pet grooming сектор, као и Привредна комора Србије и Развојна агенција Србије.

Представници српских компанија, на сајму „Franchise Expo Paris“ 2018, према евиденцији компанија, одржали су преко 250 билатералних разговора и састанака са потенцијалним партнерима из Француске, земљама МАГРЕБ, Италије, Шпаније, УАЕ, Саудијска Арабија и др. Према првим анализама, очекивана вредност договорених продаје франшизних концепата (а у чији састав улазе и роба и услуге, као и интелектуална својина) је преко 500.000,00 евра. Сви излагачи су имали велики број пословних разговора и презентација. По добијеним евакуацијама од стране фирми, а у оквиру домена својих пословних тајни, три фирме су оствариле прелиминарне уговоре

о продаји мастер франшизе на територији Француске, Малте, Шпаније и Италије и потписано је 5 Писма о намерама.

5. Сајам MOSBUILD, који се одржава у Москви, Руска Федерација, је највећи сајам грађевине и опремања у Русији и региону, а спада и међу водеће сајмове из ове индустрије у свету. У 2018. години, своје производе и услуге је представило око 1.200 компанија из 40 земаља света, а сајам је посетило преко 65.000 професионалаца из области грађевине и опремања. Преко 60% посетилаца чини највиши менаџмент компанија, док су остатак руководиоци појединачних сектора и стручњаци у појединим областима ове индустрије. „MOSBUILD“ на једном месту спаја произвођаче, добављаче, дистрибутере, малопродајне ланце, архитекте, и дизајнере из Русије и целог света.

На Националном штанду Србије, површине 130м², у организацији Агениције и ПКС, своје производе и услуге је представило једанаест компанија излагача и то: Alex E&C, Београд; BS stone engineering, Београд; Дигител, Чачак; Ентеро, Нова Пазова; EuroBravo, Београд; Милан Благојевић Смедерево; PetroMont, Нови Сад; Перфом, Пожега; Самеди, Ваљево; Техномаркет, Панчево; Унипромет, Чачак.

Професионални посетиоци из Русије и региона Заједнице независних држава имали су прилику да остваре пословни контакт и сарадњу са српским компанијама из области путне инфраструктуре, архитектурних фасадних система и профила, опремања, столарије, челичних конструкција и електроопреме. Компаније су на сајму оствариле преко 600 контаката од којих сматрају да би 56 могло да донесе потенцијалну пословну сарадњу.

За време трајања сајма три компаније су додатно представиле концепт иновација у оквиру концепта „Know How Caffè“ где су представиле своје иновативне производе потенцијалним партнерима и одржале презентацију: Дигител – Уређење каблова и струјних прикључака у радним просторима; ПетроМонт – Паметни соларни уређаји – урбани мобилијар; Унипромет – Путна ограда за заштиту од снежних наноса.

Национални штанд Србије су поред руских пословних партнера посетили и представници Инвестиционих фондова заинтересованих за ангажовање српских грађевинаца у пројекту Руски Алпи на површини од око 400 Ха у области Сочија вредности од око 600 милиона ЕУР, представници водећих регионалних компанија АБС електро, Велестрој, Пештан, Електроисток пројектни биро, Хемипродукт, заменик гувернера Централне Банке РФ, заинтересовани за пружање подршке српским компанијама и грађевинцима, чији квалитет извођења радова је препознат на тржишту Русије али и европски, италијански и пољски предузетници заинтересовани за отварање пословања у Србији, у циљу даљег преференцијалног пласмана производа на тржиште Евроазијске економске заједнице.

Од 2017. године, сајам „MOSBUILD“ је постао део WorldBuild концепта, а излагачима се пружа могућност коришћења бесплатне онлајн платформе WorldBuild365 преко које могу своје производе и услуге да представе купцима и дистрибутерима из целог света.

MOSBUILD 2018 је обухватао 19 специјализованих изложби: грађевински материјали и опрема; инжењеринг; керамика и камен; грејање, водовод и вентилација; санитарije; технокерамика; ентеријер; подне облоге; стакло и фасаде; боје и лакови; врата и прозори; декоративни текстил итд.

За наступ домаћих предузећа на сајму „MOSBUILD 2018“ Агенција је сносила трошкове закупа излагачког простора. Агенција планира да и у 2019. години настави са организацијом наступа домаћих предузећа на овом сајму.

6. МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ ПРИВРЕДЕ у Мостару је по броју излагача и посетилаца највећа сајамска манифестација у БиХ. Реч је о општем сајму који обухвата секторе грађевинарства, производње и прераде метала, прехранбене, ауто, електро, дрвне и хемијске индустрије, ИКТ, медицинске опреме и козметике, туризма, спорта, графичке делатности и издаваштва. У оквиру програма посебно место заузима специјализована сајамска манифестација “Вино и виноградарска опрема”.

На Међународном сајму у Мостару, представило се 750 излагача из 20 земаља, а Србија је у 2018. години била земља партнер. На сајму су се представиле српске компаније из прехранбене индустрије, индустрије машина и опреме, грађевинске и текстилне индустрије, електро и металске индустрије, као и индустрије намештаја. Поред тога, наступиле су и компаније које пружају транспортне, инжењерске и графичке услуге. Република Србија је на овом сајму на репрезентативан начин представила своје привредне потенцијале, извозне могућности, туристичку понуду, културну баштину и гастрономију. У организацији Агенције и ПКС, на Националном штанду Србије површине 760м², представило се 44 компанија док су 2 компаније самостално излагале и имале своје штандове.

Представници српских компанија, излагача на Националном штанду Србије, према евиденцији компанија, одржали су преко 700 билатералних разговора и састанака са потенцијалним партнерима из БиХ, Хрватске, Црне Горе, Србије, Либије и других европских земаља. Према првим анализама, српске компаније договориле су нове извозне послове вредне око 1.370.000 евра, потписано је три уговора а очекује се у наредном периоду и потписивање већег броја уговора о пословној сарадњи.

Република Србија, као земља партнер, на најбољи начин представила је своје извозне потенцијале. Церемонија отварања сајма била је уприличена присуством председника Републике Србије Александра Вучића, председника Црне Горе Филипа Вујановића, премијера Бугарске Бојка Борисова, премијера Хрватске Андреја Пленковића, као и хрватског члана председништва БиХ Драгана Човића.

У оквиру Европске мреже предузетништва, ПКС и Агенција у сарадњи са ИНТЕРА Технолошким парком Мостар и Спољнотрговинском комором Босне и Херцеговине организовали су 10. априла Међународне Б2Б сусрете, као прилику за проналажење добављача, купаца, партнера и успостављање пословних контаката који ће отворити нове пословне могућности прекограничне сарадње.

7. Сајам PLMA је међународна сајамска манифестација робних марки која се одржава сваке године у Амстердаму и која већ више од 30 година окупља највеће трговинске ланце и произвођаче пружајући им пуну подршку у проналажењу заједничког интереса, пласману нових производа, остваривању пословних контаката и откривању нових идеја, које ће омогућити успех њиховим програмима. На сајму је учествовало више од 2.500 излагача уз 60 националних павиљона. Сајам је посетило преко 14.000 професионалних посетилаца из 115 земаља света.

У 2018. години, у организацији Агенције и ПКС, Србија се представила седми пут на овом сајму, при чему се у оквиру националног штанда Србије представило 12 српских компанија из прехранбеног сектора. За време трајања сајма излагачи су остварили бројне контакте, углавном са трговинским ланцима из земаља ЕУ као што су Холандија, Норвешка, Финска, Шведска, Немачка, Француска, Италија, Шпанија, Данска, Пољска али и са представницима Руске Федерације, Израела, Јапана и САД.

На националном штанду Србије од 108м² представило се дванаест компанија из сектора прехранбене индустрије и то: ИТН Груп, Београд; Лаки д.о.о., Ариље; Мастер Фриго; Хибрид, Београд; Југпром, Лесковац; Фриком, Београд; Allberries, Ивањица; Венац, Стара Пазова; Jaffa, Црвенка; Агранела, Ваљево; Min Commerce, Београд; Stojanovic Pharm.

Поред компанија које су излагале на Националном штанду, сајам робних марки "PLMA 2018" угостио је још 7 компаније из Србије које су наступиле на сајму индивидуално а то су: Еуропак, Стари Бановци; Пирамида 72 Шабац; Сирогојно компани, Сирогојно; Житопреграда ДМ, Београд; Агропартнер, Лучани; Металац, Горњи Милановац; Интерклин, Београд.

PLMA је специфичан сајам, због тога што српске компаније кроз услужну производњу за светски познате власнике брендова обезбеђују улазак на светско тржиште кроз увођење најважнијих стандарда који су неопходни у модерној прехранбеној индустрији, а чиме им се отварају и могућности за даље ширење сопствених производних портфолија и освајање нових тржишта.

Национални штанд Србије на сајму PLMA посетио је и амбасадора Републике Србије у Хагу г-дин Петар Вицо, који је у разговору са српским излагачима подржао настојања српских компанија да пласирају производе на захтевно тржиште ЕУ. Квалитет српских производа је познат на овом тржишту, поготово када је реч о замрзнутом воћу али и да је сајам добра прилика да се валоризују компаративне и квалитативне предности српских произвођача. Амбасадор је искористио прилику да се боље упозна са излагачима.

Добар део састанака излагачи су уговорили пре почетка сајма јер су посетиоци наменски долазили на састанке, али су српске компаније имале и састанке мимо заказаних.

Представници српских компанија, на сајму PLMA, према евиденцији компанија, одржали су преко 367 билатералних разговора и састанака са потенцијалним пословним партнерима. Прве анализе показују да су компаније оствариле преко 100 нових пословних контаката. Већина партнера долази из земаља ЕУ, али из земаља Блиског и Далеког Истока, али и других држава заинтересованих за увоз хране из Србије. Према првим анализама, српске компаније процењују да је укупна вредност договорених извозних аранжмана као резултат сајма око 4 милиона ЕУР.

Имајући у виду, да је ово сајам за који влада велико интересовање компанија, Агенције је уврстила овај сајам у план активности за 2019. годину.

8. **World Food Moscow** је водећи међународни сајам из области прехранбене индустрије на тржишту Русије и земаља бившег Совјетског Савеза. Постоји већ више од 20 година и одржава се на преко 56.000 м² у оквиру сајамског изложбеног простора „Експоцентар“.

Овај међународни сајам је подељен на 12 подсектора, изложбених домаћих и међународних излагача са више од 1.500 компанија из 62 земље света и више од 30.000 представника хране из целог света.

Учешће на међународном сајму "World Food Moscow" омогућава српским произвођачима, месних производима, свежег и прерађеног поврћа и воћа да презентују производне капацитете својих компанија, излажу своје производе, информишу се о конкуренцији и разговарају са потенцијалним пословним партнерима о пласирању своје робе на нова тржишта, спровођење постојећих и стварање нових пословних контаката.

У 2018. години сајам је посетила око 29 хиљада посетилаца из 89 земаља који су имали прилику да се упознају са производним програмом више од 1.430 излагача из 65 земље света. Највећи број посетилаца као циљ свог доласка на сајам истиче проналажење нових добављача и праћење тржишних трендова. За разлику од сајма PRODEXPO који је више оријентисан на готове производе, WFM покрива производе који су сирови или у некој од фаза прераде.

Национални штанд Србије од 108м² био је у хали Павиљон 2, Хала 2, а на штанду се представило 13 српских компанија: ЗЛАТИБОРАЦ, Београд; МИРАКС АГРАР, Београд; АГРОПРОМ, Горњи Таванкут; ЂИРИЋ КОМПАНИ МБЖ, Тител; ЕУРО ФРИГО, Пожега; ФИДЕЛИНКА СКРОБ, Суботица; ФЛОРА ИНТЕРНАЦИОНАЛ, Бечеј; ГЕНЕЗА, Кањижа; ИТН ГРОУП, Београд; ЈУГПРОМ, Лесковац; ПИК ЈУЖНИ БАНАТ, Бела Црква; СТОЈАНОВИЋ ФАРМ, Нови Сад; ПДМ АГРОФРУИТ, Пударци.

Наступ домаћих компанија у оквиру Националног штанда Србије организовали су Агениција и ПКС. Подршку у организацији овог наступа помогао је и УНДП Србија, у оквиру пројекта "Помоћ за трговину - подршка производним капацитетима у агроиндустријском сектору у Србији", који финансира Руска Федерација / УНДП развојни фонд. Кроз наведени пројекат, додељена су бесповратна средства у износу од 15.000,00 УСД у динарској противвредности за реализацију овог сајма, као подршка и промоција српских компанија из агробизниса на сајму „World Food Moscow“ 2018.

Српски штанд посетио је амбасадор Србије у Русији Славенко Терзић који је разговарао са излагачима о плановима и изазовима које имају извозници прехранбених производа када их пласирају на тржиште Руске Федерације. Штанд су посетили и представници Привредне коморе Русије. Према евиденцијама компанија, представници српских компанија током сајма "World Food Moscow" одржали су више од 530 билатералних разговора и састанака са потенцијалним партнерима из Русије и других земаља заинтересованих за увоз хране из Србије. Прве анализе показују да су српске компаније оствариле преко 70 нових пословних контаката.

Већина партнера долази из Руске Федерације али и Белорусије, Казахстана, Узбекистана, Молдавије, Азербејдана, Литваније, Украјине и Грузије. Према првим анализама, српске компаније процењују да је укупна вредност договорених извозних аранжмана као резултат сајма преко 10 милиона евра.

Руски савезни и регионални малопродајни ланци и дистрибутери су заинтересовани за српско свеже и прерађено воће и поврће, месне производе, млечне производе, сокове,

додатке прехране (глутен, декстрин), као и инвестиције у производњу воћа и поврћа (свеже салате) у Србији ради извоза у РФ.

Имајући у виду, да је ово сајам за који влада велико интересовање компанија, Агенција је уврстила овај сајам у план активности за 2019. годину.

9. „SIAL“ је водећи међународни сајам из области прехранбене индустрије на тржишту Француске и Европске уније. У 2018. сајам је посетило 160.000 специјализованих купаца и дистрибутера из 194 земље, од којих су 71% доносиоци одлука, који су током пет дана трајања сајма имали за циљ проналазак нових добављача.

На сајамском простору површине 250.000 m² своје производе је представило више од 7.000 излагача из 105 земаља. Овај сајам се одржава од 1964. године и чини га неколико тематских целина одвојених по павиљонима (национални павиљони и регије света, воће и поврће, алкохол и вино, замрзнути производи, млеко и млечни производи, месо и риба, кондиторски производи, дуготрајни производи, прерађена храна), а показао се као идеалан за потписивање уговора, промоцију производа и истраживање тржишта, и као такав има дугогодишњу успешну традицију при реализацији извозних послова.

Наступ српских привредника у оквиру националног штанда Србије на овогодишњем Међународном сајму прехранбене индустрије „SIAL“ одржаном у Паризу, Француска, у периоду од 21. до 25. октобра 2018. године организовале су заједнички Агенција и ПКС.

На сајму „СИАЛ“ представило се рекордних 27 српских компанија, које су своје производе представиле на два национална штанда Србије у Хали 1, предвиђеној за националне павиљоне, на штанду површине 101,18 m² представило се 13 компанија, у Хали 6, за замрзнуте производе на штанду површине 108 m², представило се 14 компанија.

Излагачи у Хали 1 : „ПИП“ доо – Нови сад; „СД“ доо – Мартонош; „Interfood 60“ доо – Чачак; „HAPPY HONEY“ доо – Београд; „NESTAR“ доо – Бачка Паланка; „Баскет Здравља Храна Made By Hand“ – Голубинци; „ПОСЛОВНИ СИСТЕМ GLOBAL SEED“ доо – Чуруг; „Агранела“ – Ваљево; „ВЕНАЦ“ – Стара Пазова; „ДТД РИБАРСТВО“ доо – Бачки Јарак; „ПИОНИР“ доо – Београд; „БИБЛИ“ доо – Утриновци; „Концерн Бамби“ ад – Пожаревац;

Излагачи у Хали 6: „FRIGOLAND“ доо – Београд; „ФРИГО-ПАУН“ доо – Пожега; „Југпром“ доо – Лесковац; „Пик Бечеј“ ад – Бечеј; „MIRAX AGRAR“ доо – Београд; „ХИБРИД“ доо – Београд; „Master Fruits“ доо – Београд; „СТРЕЛА“ доо – Лесковац; „ЛАКИ“ доо – Ариље; „ЕУРО ФРИГО“ доо – Пожега; „ITN Group“ – Београд; „ALL BERRIES“ доо – Ивањица; „МУНДОРАМА“ доо – Београд; „ФРИГЛО“ ДОО Сечањ – Сутјеска.

Поред излагача на Националном штанду, сајам „СИАЛ“ угостио је још 7 компаније из Србије које су наступиле на сајму индивидуално а то су: Elixir, Шабач; Yugotrade, Ариље; Сирогојно компани, Сирогојно; Агропартнер, Лучани; Бахус, Параћин; Аретол, Нови Сад; Benlianfood, Ниш.

Представници српских компанија, на сајму „СИАЛ“, према евиденцији компанија, одржали су преко 1810 билатералних разговора и састанака са потенцијалним

пословним партнерима. Већина партнера долази из земаља ЕУ/Француска, Немачка, Румунија Холандија, Италија УК, Чешка, Бугарска/, али из земаља Блиског Истока /Иран, Либија, Египат, Саудијска Арабија / и Далеког Истока/Јапан, Кина, Тајланд/ ,али и других држава заинтересованих за увоз хране из Србије Русија, Индија, УСА, Канада. Према првим анализама, српске компаније процењују да је укупна вредност договорених извозних аранжмана као резултат сајма око 7 милиона ЕУР.

Имајући у виду, да је ово сајам за који влада велико интересовање компанија, Агенција је уврстила овај сајам у програм активности за 2020. годину.

10. МЕЂУНАРОДНИ ПРИВРЕДНИ САЈАМ "ПАНАИР" у Тирани је највећа сајамска манифестација у Албанији која окупља све гране привреде и има за циљ развијање трговинских односа и укупне привредне сарадње, те пружа прилику за сусрете са најзначајнијим произвођачима, трговинским ланцима, увозницима и дистрибутерима из Албаније. У 2018. години на сајму је своје производе представило преко 270 излагача из 25 земаља у свету, док је сајам посетило преко 20.000 посетилаца, од чега 7.000 специјализованих купаца.

На националном штанду Србије, у организацији Агенције и ПКС, у 2018. години учествовало је 24 компаније из сектора пољопривреде и прехранбене индустрије, грађевинске, машинске и хемијске индустрије, електроиндустрије и ИТ, дрвнопрерађиваче, текстилне и фармацеутске индустрије, које су се представиле на штанду од 291м².

Компаније које су се представиле на овом сајму су: Пионир доо, Бахус д.о.о., Пантелић д.о.о., Влоцкх доо, Алфа Плам, МЦ ЛАБОР, КЕПО д.о.о., Штампарија "РП" д.о.о., Динара-Романија ПДБ Цомпану д.о.о., ЗР "РЕКОРДЕРКА", Александар МН, ДОО "АГРО-МИЛ", Млекара "Михајловић", Vesimpex d.o.o., МИНГ Д.О.О., Novatronic d.o.o., NELLI d.o.o., ТИГАР, СИМПО, БЛИСТ д.о.о., "РАДИЈАТОР ИНЖЕНЈЕРИНГ" Д.О.О., ДИВ БЕТОНСКИ ПРАГОВИ ДОО, MIN-COMMERCE D.O.O., NELT- (AlbanCorp Group).

11. Први МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ УВОЗА „China International Import EXPO-SIE“ чији су организатори Влада Народне Републике Кине и Кинески међународни увозно-извозни биро (China International Import Export Bureau), одржан је од 05-10. новембра 2018. године, у циљу подстицања увоза стране робе и услуга у Кину, а у складу са настојањем Кине да промовише глобализацију и отвореност тржишта. Овај сајам је платформа на којој би земље учеснице представиле своје економске потенцијале и добиле прилику да остваре контакте са кинеским партнерима. Сајам је отворио кинески председник Кси Јинпинг. Укупно 172 државе, региона и међународних организација са пет континената представиле су своје производе и развојна достигнућа. Више од 3600 светских компанија имали су пословне разговоре са око 400.000 купаца из Кине.

„СИЕ“ представља главну меру за Кину да преузме иницијативу да отвори своје тржиште свету и промовише међународну сарадњу на мултилатералном и билатералном нивоу.

Сајам је био подељен у 8 тематских целина и то: аутомобилска индустрија, високе технологије и роботика; електроника и апарати; медицинска опрема и здравствени производи; трговина и услуге; одећа, опрема и потрошна роба; прехранбени производи. На сајму су се представиле земље са својим гигантима а могле су се видети немачке 2

машине, јапански роботи, америчка медицинска опрема, аустралијско вино, афричке рукотворине и др.

Са површином од 30.000 квадратних метара, у Павиљону земаља за трговину и инвестиције, представило се 82 земље, међу којима и Србија. На штанду Србије у овој хали осим Агениције представили су се и Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Туристичка организација Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Научно-технолошки парк Звездара.

Укупно 12 земаља, односно Индонезија, Вијетнам, Пакистан, Јужна Африка, Египат, Русија, Уједињено Краљевство, Мађарска, Њемачка, Канада, Бразил и Мексико, присуствовале су сајму као почасне земље.

На сајму „China International Import EXPO-CIPЕ“ 2018. године, шест српских прехранбених компанија, представили су своје производне програме на штанду Србије површине 54 m² и то:

„Yumis“ доо – Ниш; „Топлички виногради д.о.о –Прокупље; „Фрушкогорски виногради д.о.о – Беочин; „Вино Жупа а.д. –Александровац; „Packom International“ д.о.о. – Београд; „Neutrino Power д.о.о. –Ваљево.

Поред излагача на штанду Србије, 2 компаније из Србије су посетиле сајам и то винарија ЈИТ Инжењеринг Агро, Ердвик и Рубин, Крушевац.

Организатори наступа Србије и наступа домаћих компанија у оквиру штанда Србије су Агенција и ПКС.

Имајући у виду да за наступ на овом сајму влада велико интересовање компанија, Агенција је уврстила овај сајам у програм активности за 2020. годину.

ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

- **Теренска контрола корисника средстава из Програма подршке малим предузећима за набавку опреме у 2016. години**

Сходно Уредби о утврђивању Програма подршке малим предузећима за набавку опреме у 2016. години и закљученом уговору између Министарства привреде и Агенције о реализацији Програма, наведена је обавеза Агениције да изврши теренску контролу привредних субјеката, који су извршили превремену отплату кредита, као и корисника који су користили кредите са роком отплате од 18 месеци.

Закључно са 31.12.2018 године, извршена је теренска контрола код 68 привредних субјеката и оствареним увидом, запослени у Агенцији су закључили да се набављена опрема и машине налазе код истих, тј. нису отуђена, да је затечена опрема идентична као и у закљученим уговорима између Агенције и Корисника.

Из наведеног произилази закључак да привредни субјекти набављену опрему намењски користе, у сврху веће продуктивности и повећања конкурентности како на домаћем, тако и на иностраном тржишту.

- Припрема Годишњег извештаја за Програм подршке малим предузећима за набавку опреме у 2017. години који се подноси Министарству привреде
- Припрема Годишњег извештаја за Програм спровођења стандардизованог сета услуга за ММСПП који реализују АРРА који се подноси Министарству привреде
- Промоција програма подршке намењених ММСПП

- Састанци са потенцијалним корисницима средстава из програма Агенције
- Представник Одељења је заменик менаџера за Компоненту 2 и Грант менаџер у оквиру Пројекта подршке развоју приватног сектора у јужној и југозападној Србији
- Представник Одељења је члан тима за имплементацију пројекта „Danube Transnational Programme“ (Accelerator)
- Представник Одељења је члан QMB у оквиру пројекта „Danube Transnational Programme (RI2integrate)
- Учесће запослених у Одељењу у радним групама и комисијама у Агенцији
- Учесће запослених у Одељењу у радним групама и комисијама у Министарству
- Учесће у раду тима за имплементацију ИСО стандарда у Агенцији
- Учесће у припреми процедура за ФУК

Одељење за правну и финансијску имплементацију инвестиционих програма

На основу Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција Министарство привреде је у јуну 2018. године објавило јавни позив за доделу подстицаја за директне инвестиције који предвиђају запошљавање до 100 нових запослених. У оквиру Сектора за подршку МСП – Одељењу за правну и финансијску имплементацију инвестиционих програма (у даљем тексту: Одељење) обављало се испитивање формалне исправности поднетих пријава за доделу подстицајних средстава по овом јавном позиву и стручна анализа поднетих инвестиционих пројеката.

Стручна анализа инвестиционих пројеката вршила се по основу критеријумима прописаним одредбама чланова 15. до 21. ове уредбе, и то: искуство у обављању делатности; оцена поврата инвестиције; технолошки ниво делатности; проценат високообразованог кадра; општи рацио ликвидности; пословни резултат; показатељ задужености. На основу прегледа пријава и извршених стручних анализа, у оквиру Одељења припремане су одлуке Агенције и предлози о висини подстицаја, одлуке Савета за економски развој, као и нацрти уговора.

У току 2018. године по овом јавном позиву укупно је поднето 14 пријава, од којих су 3 пријаве одбачене из формалних разлога, а 4 пријаве су одбијене због неиспуњења услова прописаних Уредбом. Савет за економски развој је одобрио доделу подстицајних средстава за 2 пријаве – инвестициона пројекта, један подносилац пријаве је одустао, а преостале 4 пријаве су још у поступку оцењивања.

У оквиру Одељења одговарало се на упите страних и домаћих инвеститора везаних за јавни позив, конкретне инвестиционе пројекте и услове за добијање подстицајних средстава, како писаним и телефонским путем, тако и непосредним одржавањем састанака.

У циљу промоције и приближавања информација о условима и критеријумима Јавног позива току септембра 2018. године одржане су презентације програма за доделу средстава подстицаја за инвестиционе пројекте који запошљавају до 100 нових запослених у сарадњи са акредитованим регионалним развојним агенцијама. Запослени

у Одељењу одржали су презентације и консултације са потенцијалним улагачима у свих 16 акредитованих регионалних развојних агенција. За потребе промоције припремљен је и промотивни материјал „Водич кроз подстицаје 2018“.

Запослени у Одељењу су као чланови радне групе учествовали у контроли поднетих Захтева за исплату средстава са приложеном документацијом за додељена средства у 2017. години на основу Уредбе о условима и начину привлачења директних инвестиција.

III Сектор за међународну сарадњу

1. PSD- Пројекат подршке развоју приватног сектора у јужној и југозападној Србији

Пројекат подршке развоју приватног сектора у три града (Врање, Лесковац и Нови Пазар) и девет општина (Прешево, Бујановац, Медвеђа, Рашка, Сјеница, Тутин, Прибој, Пријепоље и Нова Варош) јужне и југозападне Србије, заједнички реализовале Агенција и Америчка агенција за међународну сарадњу - УСАИД. Ово је први пројекат на свету који је УСАИД реализовао у директном партнерству са Владом друге државе. Агенција је од јуна 2013. до марта 2018. године реализовала пројекат. Партнери на пројекту биле су регионалне развојне агенције: Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа (ЦРЈП), Регионална развојна агенција Санцака-СЕДА, Регионална развојна агенција Златибор и Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа.

Циљ пројекта: јачање ММСПШ у одабраним регионима путем ширег повезивања. Пројекат се бавио унапређењем развоја микро, малих и средњих предузећа и предузетништва са циљем повећања продаје, унапређења извоза и креирања нових радних места.

Корисници:

- ММСПШ
- удружења и кластери;
- млади и жене (потенцијални предузетници и почетници у пословању).

Одабрани сектори:

- агроиндустрија,
- модна индустрија (коју чине текстилна и индустрија одеће и обуће) и
- лака индустрија.

Укупан буџет пројекта – 4.159.987,00 \$

Период реализације: јун 2013. – 31. март 2018. године.

Активности на пројекту:

Компонента 1 - Анализа сектора и потреба корисника коју прати нефинансијска и финансијска подршку (тренинзи, менторинг, консалтинг, техничка подршка, бесповратна средства - грантови), и

Компонента 2 – Пружање подршке идентификованим ММСПП и кластерима у делу интернационализације, организације “ matchmaking” догађаја, излагања на међународним сајмовима и одржавању тренинга на тему извоза и могућности улагања.

Резултати:

- Подржано укупно 184 ММСПП и осам кластера кроз различите врсте пројектне подршке;
- Више од 380 корисника из категорије жене и млади похађало тренинг за почетнике у пословању од којих је 71 започео сопствени посао;
- Техничка подршка у вредности \$168.692 пружена за 102 корисника из категорије ММСПП, при чему је 82 ММСПП увело нове међународне стандарде, а 36 нове технологије и/или управљачке праксе.
- Око 70 ММСПП искористило могућност да излаже на 16 међународних сајмова у иностранству;
- Грантови у вредности од укупно \$29.284,62 за шест корисника из категорије кластери;
- Техничка подршка у вредности од \$21.641 пружена корисницима из категорије кластери
- Бесповратна средства за куповину опреме у вредности од \$ 761.000 обезбеђена за 71 корисника из категорије почетника у пословању – жене и млади;
- Отворено 500 нових радних места, и више од 1.600 сезонских радних места;
- Уведено осам нових пословних услуга за ММСПП кориснике у циљу повећања учешћа на међународним сајмовима и привлачења нових клијената и улагања;
- Одржано више од 380 обука за различите категорије корисника;
- Пружено око 1.300 сати консалтинга;
- Пружено око 13.000 сати менторинга;
- Организована три Б2Б сусрета (Лесковац 2016. године, Нови Пазар и Златар 2017. године) са преко 200 компанија учесника на сваком.

У извештајном периоду реализоване су следеће активности:

- Реализован је пројектни задатак „Увођење ИСО 9001 у Агенцији.
- „Tailored“ тренинзи за Y2 ММСПП кориснике реализован је на Златару 15.-16.01.2018..
- Током јануара и фебруара реализовани су „In-house“ тренинзи за добитнике грантова
Чланови ПСД тима присуствовали су свим тренинзима у циљу мониторинга квалитета обављених едукација.
- Анкетирање свих ПСД корисника у циљу припреме АМЕП документа (временски оквир: 15. јануар – 15. фебруар 2018.) и припрема коначног Извештаја о мониторингу и евалуацији пројекта.
- Реализован наступ 19 излагача, корисника ПСД пројекта, на сајму „ИМ“ Минхен, који је реализован од 06 до 11.03.2018.
- Реализован је пројектни задатак „ Припрема извештаја о анализи стања дигиталне трансформације пословања код корисника средстава ПСД пројекта у секторима агроиндустрије, текстилне и индустрије обуће и одеће и лаке индустрије на подручјима акредитованих регионалних агенција“.
- Реализован је пројектни задатак „Услуга саветовања у пословању на тему креирања система одрживости за кориснике средстава ПСД пројекта за потребе APPA“

- Реализован је пројектни задатак „Анализа локалног екосистема развоја старт-упа и кључних фактора успеха у одабраним секторима у којима се реализује ПСД пројекат“.
- Реализован је пројектни задатак „Евалуација менторинга ПСД корисника“. Припремљени су извештаји о евалуацији, као део финалног завршног извештаја о реализацији пројекта.
- Припремљен је и реализован „Завршни догађај“ који је одржан 28.03.2018. у хотелу Hyatt.
- Припремљен је Завршни извештај о реализацији пројектних активности.
- Припремљен је план активности праћења корисника ПСД пројекта који ће бити реализован у 2019. години.

2. Учвршћивање изврсне истраживачке инфраструктуре у дунавском региону (RI2integrate)

Пројекат RI2Integrate је део Транснационалног програма Дунав који представља финансијски инструмент Европске територијалне сарадње (European Territorial Cooperation- ЕТС) за промовисање економске, социјалне и територијалне кохезије у Дунавском региону кроз политику интеграције у одабраним пољима. Пројекат дефинише следеће активности:

- Израда регионалних извештаја о постојећим иницијативама,
- Дефинисање заједничких смерница за учвршћивање истраживачке инфраструктуре,
- Израда мапе пута за пословне екосистеме повезане са истраживачком инфраструктуром,
- Рад одбора за интегрисање истраживачке инфраструктуре,
- Израда водича за јавну набавку иновативних решења за коришћење истраживачке инфраструктуре,
- Имплементација процедуре за јавну набавку иновативних решења,
- Развој и успостављање функционалности експертске мреже,
- Развој инструмента за ширење свести у заједници,
- Имплементација Пилот центра за посетиоце,
- Одржавање обука намењених трансферу знања.

Циљ пројекта је унапређење интеграције функционисања инвестиционих пројеката Европске уније за развој изврсне истраживачко-развојне инфраструктуре кроз развој и реализацију иновативних инструмената за учење јавних политика о макрорегионалном учвршћивању ове инфраструктуре у Дунавском региону.

Буџет пројекта – Укупан буџет намењен реализацији целокупног пројекта износи 1.899.430,00 евра, а за активности у делокругу Агенције укупно 164.524,85 евра. Од укупног износа буџета који се односи на Агенцију, 15% средстава се издваја из буџета Републике Србије, док се 85% издваја из ИПА фондова. Реализација активности се одвија по принципу предфинансирања од стране Агенције, док до рефундације средстава долази након валидације поднетих извештаја од стране Сектора за уговарање

и финансирање програма из средстава Европске уније Министарства финансија и Заједничког секретаријата Дунавског транснационалног програма.

Циљна група:

- ММСПЦ,
- високообразовне и истраживачке институције,
- студенти (средња школа и универзитет),
- организације за пословну подршку и
- националне, регионалне и локалне јавне институције.

Период реализације: јануар 2017. – јун 2019. године

Учесници на пројекту: 17 партнера из 8 земаља (Мађарска, Румунија, Чешка, Аустрија, Хрватске, Словенија, Србија, Словачка) са активностима сарадње које су релевантне за свих 14 подунавских земаља. Агенција се финансира уз инструмент претприступне помоћи- ИПА.

Активности и резултати током 2018. године:

- Учесће у изради аутпута пројекта „Водич за јавне набавке иновација, са акцентом на употребу истраживачке инфраструктуре“ кроз пружање неопходних инпута за документ који се тичу Србије и кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Организација и реализација састанака радне групе и управног одбора пројекта у Београду, у марту и јулу;
- Уз претходно наведени састанак из марта месеца, одржан је и заједнички састанак пројектних тимова пројекта „Accelerator“ и „RI2integrate“, иницирана је дискусија између партнера и размотрени су потенцијални видови сарадње у будућности;
- Учесће на редовним састанцима радне групе и управног одбора у Сегедину (фебруар), Задру (мај) и Прагу (септембар), на којима су разматрани токови и хармонизација текућих активности;
- Добијено позитивно мишљење Заједничког секретаријата у оквиру ревизије прве године имплементације пројекта;
- Учесће у раду Одбора за квалитет пројекта, кроз оцену квалитета и релевантности аутпута и подаутпута, на састанцима који су одржани у два наврата током 2018. године;
- Израђени полугодишњи интерни евалуациони упитници, који представљају инпуте за партнерске периодичне евалуационе извештаје;
- Поднет извештај о трећем периоду реализације пројекта Сектору за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније, Министарство финансија, који је и касније валидиран;
- Извршене су адекватне буџетске реалокације, након што је на нивоу конзорцијума изгласана одлука да се пошаље захтев Заједничком секретаријату за продужење пројекта до краја 2019. године.

- У августу су одржани билатерални састанци са пројектним партнерима у Марибору, чији је акценат био на спровођењу пилот пројеката, мера одрживости пројекта и продубљивању сарадње на међународним пројектима у будућности;
- Учесће на семинару у Загребу у октобру, на којем је обрађивана тема јавних набавки иновација, а у организацији пројекта PPI2Innovate, који је такође део Дунавског транснационалног програма;
- Учесће на тематском догађају у Штутгарту у децембру, на тему „Приоритет 1-Иновације“ са циљем истраживања тема и нових могућности за будуће пројекте који би били надоградња резултата пројекта „RI2integrate“;
- Учесће у изради резултата трећег радног пакета „Макро-регионални водич за укореењеност истраживачке инфраструктуре“ кроз пружање неопходних инпута за документ који се тичу Србије и кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Спроведена активност „Прикупљање и систематизација релевантних иницијатива јавних набавки иновација“, која је резултирала националним извештајем, односно детаљним инпутом за израду Водича за јавне набавке иновација, који садржи податке везане за Србију;
- Учесће у изради резултата четвртог радног пакета „Водич за јавне набавке иновација“ кроз пружање неопходних инпута за документ који се тичу Србије и кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Спроведена активност „Прикупљање и систематизација релевантних иницијатива научних паркова“, која је резултирала националним извештајем, односно детаљним инпутом за израду документа „Мапа пута за релевантне пословне екосистеме истраживачких инфраструктура“, који садржи податке везане за Србију;
- Учесће у изради аутпута пројекта „Мапа пута за релевантне пословне екосистеме истраживачких инфраструктура“ кроз пружање неопходних инпута за документ који се тичу Србије и кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Одржан састанак Националне експертске групе у децембру, на којем су усвојене препоруке, за достигнуте аутпите, подаутпите на пројекту, као и на унапређењу даљих пројектних активности у Србији;
- Због потреба спровођења пилот пројекта јавних набавки иновација, пројектни тим је истраживао ову тематику, и успостављао контакте са експертима из ове области;
- За потребе пилот пројекта јавних набавки иновација, спроведено је мапирање потреба за јавним набавкама иновација у Србији, након чега су достигнути резултати достављени пројектним партнерима који координирају релевантним радним пакетом и активношћу;
- Започето је планирање активности у оквиру радног пакета 6, којим координира Агенција, а који се тиче мера одрживости пројектних резултата;
- Редовно су спровођене активности на промоцији пројекта, кроз онлајн чланке, ТВ прилоге;

- Успешно је организован јавни промотивни догађај пројекта, који је окупио представнике институција, којима су блиске теме које сам пројекат обрађује;
- Пројектни тим је осмислио и креирао промотивне материјале.
- Представник пројектног тима је присуствовао Седмом годишњем форуму ЕУ стратегије за Дунавски регион одржаном у октобру месецу.

3. Развијање акцелератора за побољшан приступ финансирању иновација ММСП (Accelerator)

Пројекат Accelerator је део Транснационалног програма Дунав који представља финансијски инструмент Европске територијалне сарадње (European Territorial Cooperation- ETC) за промовисање економске, социјалне и територијалне кохезије у Дунавском региону кроз политику интеграције у одабраним пољима. Пројекат дефинише следеће активности:

- Израда свеобухватног извештаја о стратешком оквиру,
- Израда свеобухватног извештаја о понуди и потражњи извора финансирања,
- Формулисање заједничког водича за развој програма акцелерације,
- Увођење програма акцелерације код мање искусних партнера,
- Унапређење програма акцелерације код искуснијих партнера,
- Побољшање заједничког рада партнера и екстерних стејкхолдера,
- Успостављање иновационе мреже и дефинисање споразума о сарадњи,
- Израда заједничких препорука и заједничке стратегије за даљи развој програма акцелерације.

Циљ пројекта је побољшање приступа финансијским средствима за иновације кроз унапређење услова институционалног оквира и одговарајућих инструмената јавних политика кроз развој практичних решења за услуге акцелерације.

Буџет пројекта – Укупан буџет намењен реализацији целокупног пројекта износи 2.007.363,42 евра, а за активности у делокругу Агенције укупно 170.074,25 евра. Од укупног износа буџета који се односи на Агенцију, 15% средстава се издваја из буџета Републике Србије, док се 85% издваја из ИПА фондова. Реализација активности се одвија по принципу предфинансирања од стране Агенције, док до рефундације средстава долази након валидације поднетих извештаја од стране Сектора за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније Министарства финансија и Заједничког секретаријата Дунавског транснационалног програма.

Циљна група:

- ММСП,
- организације за пословну подршку,
- регионалне институције,
- финансијске институције за акцијски капитал.

Период реализације: јануар 2017. – јун 2019. године

Учесници на пројекту: 15 партнера из 9 подунавских земаља (Мађарска, Словенија, Аустрија, Чешка, Румунија, Бугарска, Хрватска, Босна и Херцеговина, Србија) са активностима сарадње које су релевантне за свих 14 подунавских земаља. Агенција се финансира уз инструмент претприступне помоћи- ИПА.

Активности и резултати током 2018. године:

- Успешно организован састанак радне групе и управног одбора пројекта у Београду (март);
- Уз претходно наведени састанак, одржан је и заједнички састанак пројектних тимова пројеката „Accelerator“ и „RI2integrate“, иницирана је дискусија између партнера и размотрени су потенцијални видови сарадње у будућности;
- Добијено позитивно мишљење Заједничког секретаријата у оквиру ревизије прве године имплементације пројекта;
- Поднет извештај о трећем периоду реализације пројекта Сектору за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније, Министарство финансија, који је и касније валидиран;
- Потписан је меморандум о сарадњи на пилот пројекту акцелерације са Пословним инкубатором Нови Сад;
- У сарадњи са Пословним инкубатором Нови Сад унапређена је шема акцелерације, и договорено је да ће пилот пројекат акцелерације носити назив „РАСТИ“;
- Учешће у изради документа „Тренинг материјал за особље које учествује на програму акцелерације“ кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Учешће у изради документа „Заједничка методологија за мониторинг и евалуацију пројекта“ кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Представници пројектног тима су учествовали на састанку радне групе и на великом дисеминационом догађају-конференцији „ПОДИМ“ под покровитељством пројекта у Марибору у мају месецу;
- У оквиру конференције ПОДИМ одржани билатерални састанци са релеватним институцијама из Словеније;
- У августу су одржани билатерални састанци са пројектним партнерима у Марибору, чији је акценат био на спровођењу пилот пројеката, мера одрживости пројекта и продубљивању сарадње на међународним пројектима у будућности;
- Предствници пројектног тима су учествовали на састанку радне групе, који је организован у Технолошком парку Љубљана у новембру месецу;
- Пружен је допринос у унапређењу документа „Заједнички водич за развој програма акцелерације“;
- Учешће у изради документа „Заједничка методологија за пословно планирање“ кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Учешће у изради документа „Заједничка методологија за акционо планирање“ кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;

- Учесће у изради документа „Операциони модел за транснационалну иновациону мрежу кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Учесће у изради документа „Модел уговора о заједничкој сарадњи“ кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- Учесће у изради документа „Заједничка методологија за организацију локалног јавно форума са стејкхолдерима“ кроз ревизију и коментарисање документа у фази израде;
- За потребе ангажовања екстерних експерата за пилот пројекат акцелерације „РАСТИ“ је спроведено истраживање тржишта;
- Израђена је комплетна документација за расписивање јавних набавки по ПРАГ процедури, за ангажовање екстерних експерата за потребе пилот пројекта акцелерације „РАСТИ“;
- Расписани су јавни позиви за претходно наведене јавне набавке, у децембру месецу;
- Одабрани су извођачи који су испуњавали критеријуме а који ће бити ангажовани на пилот пројекту „РАСТИ“, са којима су касније потписани уговори;
- Редовно су спровођене активности на промоцији пројекта, кроз онлајн чланке, ТВ прилоге;
- Успешно је организован јавни промотивни догађај пројекта, који је окупио представнике институција, којима су блиске теме које сам пројекат обрађује;
- Пројектни тим је осмислио и креирао брошуру која презентује циљеве пројекта;
- Представник пројектног тима је присуствовао Седмом годишњем форуму ЕУ стратегије за Дунавски регион одржаном у октобру месецу;

4. Успостављање и промоција менторинг услуге у земљама Западног Балкана, фаза 2, 2017-2020

Услуга менторинга је бесплатна и намењена је микро, малим и средњим привредним друштвима и предузетницима (ММСПП), као и задругама, кроз пружање свеобухватне подршке корисницима. Процес менторинга одвија се по методологији Агенције, развијеној у дугогодишњој сарадњи са Јапанском агенцијом за међународну сарадњу (ЈСА).

До сада је услугу менторинга у Србији користило преко 2.000 предузећа.

Први пројекат сарадње са ЈСА, у оквиру којег је развијена методологија за менторинг, реализован је у периоду 2008-2011. године од стране тадашње Националне агенције за регионални развој - НАРР. Резултати пројекта су били изузетни и нова шема менторинга је тестирана 2010. године, а у 2011. години започета је редовна имплементација на целој територији Републике Србије.

У међувремену су Босна и Херцеговина и Црна Гора изразиле намеру да уведу шему подршке кроз менторинг на основу модела који је развијен у Србији. Нови предлог пројекта поднет је седишту ЈСА у Токију 2011. године и он је одобрен 2012. године.

Пројекат спроводе Агенција и Јапанска агенција за међународну сарадњу (ЈСА) заједно са партнерским институцијама из Црне Горе, Македоније и Босне и Херцеговине. У реализацији пројекта учествује и 16 акредитованих регионалних развојних агенција са територије Републике Србије.

Циљ пројекта обухвата унапређење услуге менторинга за ММСП у виду садржаја услуге и структуре имплементације, као и наставак трансфера српске експертизе на пољу менторинга у БиХ, Црну Гору и Македонију уз подршку јапанских експерата и успостављање међурегионалног система менторинга.

До сада је кроз Агенцијин годишњи менторинг програм подржано више од 700 ММСП. **Буџет пројекта** – Пројекат представља техничку асистенцију Владе Јапана која финансира ангажовање Конзорцијума одговорног за менаџмент пројекта и његову успешну имплементацију.

Период реализације: септембар 2017. – децембар 2020. године

Активности и резултати током 2018. године:

- Ментори из Србије су држали теоријске обуке ментора у партнерским земљама – Македонији, Црној Гори и Босни и Херцеговини у више наврата током 2018. године
- Ментори из Србије су држали практичне обуке ментора у партнерским земљама –Македонији, Црној Гори и Босни и Херцеговини у више наврата током 2018. године
- Састанак Заједничког координационог комитета у оквиру пројекта, ком су присуствовали представници ЈСА Токијо, ЈСА Балканске канцеларије, Министарства привреде и Развојне агенције Србије одржан је у мају 2018. године
- Додела награда најбољим менторима за 2017. годину реализована је у мају 2018,
- Теоријски тренинзи на тему Kaizen одржани су у мају и септембру 2018. године за менторе из Србије,
- Практични тренинзи за Kaizen одржани су у мају и септембру 2018. године за менторе из Србије,
- Током 2018. године припремљени су критеријуми и дефинисан систем селекције нових тренера ментора (како тренера за теоретску обуку ментора, тако и тренера за практичне тренинге),
- Током 2018. године развијен је систем израде профила ментора
- Током 2018. године ревидиран је Имплементациони водич за реализацију пројекта
- Током 2018. године ревидиран је водич за Kaizen
- У октобру 2018. године одржан је Састанак подршке институционализацији менторинг услуге у Федерацији БиХ
- У новембру 2018. године одржан је специјализовани тренинг тренера за теоретску обуку ментора из Србије,
- Представници Сектора за међународну сарадњу узели су учешће у додели награда најбољим менторима у Црној Гори у новембру 2018. години
- Чланови РАС тима пружали су континуирано саветодавну подршку партнерима из региона у институционализацији менторинг система,
- Током 2018. припремљена је брошура о менторингу, као и стикери и сертификати за кориснике услуге
- Састанак Заједничког координационог одбора на нивоу Пројекта, ком су присуствовали партнери из свих земаља региона, одржан је у новембру 2018. године.
- Састанак свих ментора одржан је у децембру 2018. године

5. Спровођење стандардизоване услуге менторинга кроз Стандардизовани сет услуга (ССУ) за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2018. години, који се реализује преко акредитованих развојних агенција (АРРА)

Услуга менторинга је намењена микро, малим и средњим привредним друштвима и предузетницима, као и задругама, а у циљу пружања подршке несметаном развоју и смањења броја неуспешних привредних субјеката и задруга, кроз пружање свеобухватне и благовремене подршке корисницима.

Уредбом о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2018. години, који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција која је ступила на снагу 24. фебруара 2018. године, је за услугу менторинга било предвиђено 4.000.000,00 рсд, док је Уредбом о изменама и допунама Уредбе о утврђивању Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2018. години опредељено додатних 2.000.000,00 рсд, чиме је укупан износ средстава за услугу менторинга у 2018. години био 6.000.000,00 динара.

Јавни позив за спровођење стандардизоване услуге менторинга објављен је у складу са Програмом Министарства привреде - Стандардизовани сет услуга (ССУ) за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2018. години, који се реализује преко акредитованих регионалних развојних агенција (АРРА). Јавни позив је био отворен од 23. априла до 1. јуна 2018. године.

Решењем извршног директора формирана је Комисија – Одбор за евалуацију пријава за избор новооснованих и постојећих микро, малих и средњих привредних друштава и предузетника и задруга за услуге менторинга (у даљем тексту: Комисија – Одбор за евалуацију)

Комисија - Одбор за евалуацију, чији састав су чинили један представник Министарства привреде и четири представника Агенције, разматрала је поднете листе потенцијалних корисника менторинга које су доставиле АРРА, контролисала је исправност достављене документације и припремила предлог одлуке о коначном избору пријављених привредних субјеката, односно задруга за менторинг.

Комисија – Одбор за евалуацију предложила је, а директор Агенције донео Одлуку о резултатима јавног позива и исту доставља АРРА.

Одлуком о резултатима јавног позива за избор новооснованих и постојећих микро, малих и средњих привредних друштава и предузетника и задруга за услуге менторинга у оквиру Програма стандардизованог сета услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2018. години који се спроводи преко акредитованих регионалних развојних агенција је утврђен следећи распоред 103 одобрена корисника, по регионалним развојним агенцијама:

1. Регионална агенција за развој источне Србије „РАРИС“ - 7 корисника;
2. Регионални центар за друштвено економски развој „БАНАТ“ - 5 корисника;
3. Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа - 8 корисника;
4. Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа - 6 корисника;
5. Регионална развојна агенција „ЈУГ“ - 11 корисника;
6. Регионална развојна агенција „Златибор“ - 4 корисника;
7. Регионална развојна агенција Бачка - 3 корисника;
8. Регионална развојна агенција Срем - 8 корисника;
9. Регионална развојна агенција Санџака - СЕДА - 8 корисника;
10. Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља - 5 корисника;
11. Регионална агенција за развој и европске интеграције Београд - 7 корисника;
12. Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине - 3 корисника;
13. Регионална развојна агенција Браничево-Подунавље - 7 корисника;
14. Регионална развојна агенција ПАНОНРЕГ - 6 корисника;
15. Агенција за регионални развој Расинског округа д.о.о Крушевац - 12 корисника;
16. Регионална развојна агенција „Јужни Банат“ - 3 корисника.

Одлуком о измени Одлуке је измењен претходни распоред. До измене је дошло услед молбе корисника услуге менторинга „Ана Јанковић ПР Производња накита НН Design Solution“, да се промени регионална развојна агенција која би пружила услугу.

Како је молба усвојена, измењени распоред гласи:

1. Регионална агенција за развој источне Србије „РАРИС“ - 7 корисника;
2. Регионални центар за друштвено економски развој „БАНАТ“ - 5 корисника;
3. Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа - 8 корисника;
4. Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа - 6 корисника;
5. Регионална развојна агенција „ЈУГ“ - 11 корисника;
6. Регионална развојна агенција „Златибор“ - 4 корисника;
7. Регионална развојна агенција Бачка - 3 корисника;
8. Регионална развојна агенција Срем - 8 корисника;
9. Регионална развојна агенција Санџака - СЕДА - 8 корисника;
10. Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља - 5 корисника;
11. Регионална агенција за развој и европске интеграције Београд - 8 корисника;
12. Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине - 2 корисника;
13. Регионална развојна агенција Браничево-Подунавље - 7 корисника;
14. Регионална развојна агенција ПАНОНРЕГ - 6 корисника;
15. Агенција за регионални развој Расинског округа д.о.о Крушевац - 12 корисника;
16. Регионална развојна агенција „Јужни Банат“ - 3 корисника.

У току процеса менторинга дошло је до одустајања два привредна субјекта, тако да је услуга менторинга успешно пружена и спроведена у 101 привредном субјекту.

Сумарни преглед по АРРА-ма

Рб.	АРРА	Бр. клијентата	Бр. сати предвиђен одлуком	Бр. реализованих сати	Бр. сати одобрених за финансирање	Бруто износ за исплату

1.	Регионална агенција за развој источне Србије „РАРИС“	7	190	190	190	323.000,00
2.	Регионални центар за друштвено економски развој „БАНАТ“	5	200	200	87	147.900,00
3.	Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа	8	225	225	225	382.500,00
4.	Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа	6	200	200	200	340.000,00
5.	Регионална развојна агенција „ЈУГ“	11	350	350	350	595.000,00
6.	Регионална развојна агенција „Златибор“	4	190	200	190	323.000,00
7.	Регионална развојна агенција Бачка	3	100	100	100	170.000,00
8.	Регионална развојна агенција Срем	8	275	275	250	425.000,00
9.	Регионална развојна агенција Санцака - СЕДА	8	350	350	350	595.000,00
10.	Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља	5	194	224	194	329.800,00
11.	Регионална агенција за развој и европске интеграције Београд	8	235	235	235	399.500,00
12.	Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине	2	75	75	75	127.500,00
13.	Регионална развојна агенција Браничево-Подунавље	7	225	175	175	297.500,00
14.	Регионална развојна агенција ПАНОНРЕГ	6	175	181	175	297.500,00
15.	Агенција за регионални развој Расинског округа д.о.о Крушевац	12	465	491	465	790.500,00
16.	Регионална развојна агенција „Јужни Банат“	3	80	80	80	136.000,00
	Укупно	103	3529	3551	3341	5.679.700,00
						ред

Средства су исплаћена у фебруару 2019. године

6. Швајцарски програм подршке за промоцију извоза- SIPPO

Швајцарски програм за промоцију извоза - SIPPO је подржан од стране Швајцарског секретаријата за економске односе (SECO) у оквиру њихове економске сарадње и развоја. Програм спроводи Swisscontact - швајцарска фондација за међународну сарадњу и развој. SIPPO има за циљ да допринесе јачању сигурности у погледу радног места, створи нова радна места и допринесе унапређењу економског раста у Србији.

Агенција има улогу стратешког партнера на овом програму, док саму реализацију Програма прате Национално удружење за развој органске производње - Serbia Organica, Привредна комора Србије - ПКС и Кластер модне и одевне индустрије Србије- FACTS. Меморандум о разумевању за сарадњу на пољу промоције извоза између Swisscontact-a, швајцарске фондација за међународну сарадњу и развој и Агенције потписан је у мају 2018. године.

Општи циљ Програма је унапређење економског раста кроз подстицање и креирање могућности за отварање нових радних места путем промоције извоза.

Специфични циљ Програма обухвата проширење и унапређење квалитета услуга намењених извозним активностима као и раст извоза.

Циљна група:

ММСПП и организације за пословну подршку из следећих сектора:

- Природни састојци (лековито биље, зачини, етерична уља, печурке итд.),
- Техничко дрво (полупроизводи и финални производи),
- Текстил са додатом вредношћу.

Период реализације: 2017. године – 2020. године

Буџет пројекта – Одређује се на годишњем нивоу. Укупна вредност пројекта за 2018. годину износи 22.419.400,00 динара

Активности и резултати током 2018. године:

Меморандумом о сарадњи који су потписале Swisscontact-a, швајцарска фондација за међународну сарадњу и развој и Агенција предвиђен је развој и реализација посебног програма подршке за ММСПП – кориснике селектоване у оквиру Швајцарског програма подршке за промоцију извоза – SIPPO.

Агенција је развила посебан програм суфинансирања кроз процес рефундације за активности промоције извоза. Право на учешће имала су ММСПП – корисници селектовани у оквиру Швајцарског програма подршке за промоцију извоза - SIPPO, за суфинансирање следећих пројектних активности:

- Студијско путовање за истраживање циљаног сајма и
- Наступ на међународним сајмовима у иностранству.

За реализацију посебног програма опредељено је укупно 5.118.700,00 динара.

Расположива средства су одобравана појединачно Корисницима, као суфинансирање у висини до 50% од укупних оправданих трошкова без ПДВ, по принципу рефундације.

Период реализације је био јун месец 2018. године.

Током 2018. године реализоване су следеће активности и резултати:

- Креиран и припремљен Програм са програмском документацијом која је пратила објаву Јавног позива, заједно са пратећим обрасцима;
- Објављен Јавни позив, позив је био отворен у периоду од 12. јуна до 29. јуна 2018. године;
- Формиране Радна група и Комисија - Одбор за евалуацију пријава;

- Провера формалне исправности поднетих пријава и њихова оцена према утврђеним критеријумима и методологији;
- Доношење одлука о свакој појединачној пријави;
- Потписивање уговора о додели средстава и суфинансирању активности у оквиру програма између Агенције и 15 корисника;
- Подношење извештаја од стране корисника о реализованим активностима, евалуација извештаја и пренос одобрених средстава корисницима;

Табела: Листа корисника средстава у оквиру Програма и износ одобрених средстава:

Предмет	Одобрени износ
STIG	39.590,00
ESTIA доо	48.033,00
Ивковић доо Болеч	800.000,00
МИКАН доо	444.419,20
АРТЕКС	50.129,76
ЛУНА Д.О.О	26.593,00
АМС-Afrodite Mode Collection	528.780,00
Мона доо	797.121,49
Conto Bene Jeans	434.626,28
КИКА доо	39.619,00
JOIN	433.135,00
TOPWOOD DOO	96.065,00
С.Ц.С.Плус	144.097,00
АМИБО ПЛУС	605.350,00
ППУ Звемил	47.996,00
Укупно	4.535.554,73

Средства су корисницима одобравана за учешће на следећим сајмовима/студијским посетама:

- Учесће у Студијском програму посете сајмовима Панорама и Премиум у Берлину
- Учесће у Студијској посети и пословном повезивање на сајму ZOW (Bad Salzufen)
- Сајам Премиум у Берлину
- Сајам Панорама у Берлину.

Представници Сектора за међународну сарадњу су узели учешће на сајмовима/студијским посетама: Панорама у Берлину, „Première Vision“ у Паризу и „Health Ingredients Europe“ у Франкфурту, где су учествовали у сајамским активностима и посетама компанијама заједно са представницима компанија корисника SIPPO програма.

7. DM inkubator

„DM inkubator“ је иницијатива чијом ће реализацијом минимум 20 српских производа, који до тренутка објављивања конкурса у оквиру иницијативе нису били уврштени у понуду нити једног трговинског и HORECA објекта који послује у Србији, наћи пут до DM полица.

Пројекат „DM inkubator“ организован је у партнерству компаније DM Drogerie-Markt са USAID Пројектом за конкурентну привреду, Агенцијом, Националним удружењем за развој органске производње Serbia Organica и Факултетом примењених уметности.

Општи циљ активности

Подршка одрживом економском развоју кроз подршку ММСПП и „start up“ компанијама

Специфичан циљ активности

Подршка потенцијално успешним производима кроз менторство од стране експерата са циљем унапређења производа у погледу садржаја, дизајна, паковања и цене.

Циљна група

Домаћи произвођачи у области хране, додатака прехрани и козметике и производа за негу и лепоту.

Период реализације: 1.10.2018.-31.12.2019. године

Активности

Заинтересована МСП су имала могућност да се пријаве на конкурс „Тражимо домаће производе“. Производи из сегмента хране, додатака прехрани, козметике и производа за негу и лепоту, који су произведени у Србији од претежно домаћих сировина за које се процени да имају највише потенцијала да се продају на DM полицама проћи ће кроз процес менторства и консалтинга у циљу додатног прилагођавања производа захтевима тржишта, а који ће бити реализовани у виду развојног кампа. Најмање 20 најбољих производа биће позиционирано на DM полицама.

Агенција, као један од партнера на пројекту, узела је учешће у припреми јавног позива и критеријума за избор корисника, као и у промоцији „DM inkubatora“.

Агенција ће пружити подршку развојном кампу кроз тзв. Business-Coaching, тј. пословно менторство. Пословно менторство подразумева прилагођавање најбољих решења на бази детаљних информација и скенирања првих идеја/полупроизвода.

Током 2018. године реализоване су следеће активности и резултати:

- Отворен је конкурс који је трајао у периоду од 1.10.2018. године до 10.12.2018. године
- Током октобра месеца одржано је 8 промотивних догађаја (у Лесковцу, Крушевцу, Нишу, Краљеву, Ужицу, Зрењанину, Новом Саду и Београд) у виду мини трибина са циљем представљања услова јавног позива, носиоца и партнера као и циља комплетне кампање

- На конкурс су стигле 704 пријаве производа из области предвиђених јавним позивом које су прегледане и обрађене током децембра месеца.
- Стручна комисија је донела одлуку да 51 производ из сегмента прехране и козметике буде део DM инкубатора. Укупно 20 компанија ће учествовати у процесу инкубације током наредног периода када ће добити свеобухватну подршку у виду сарадње са технолозима, дизајнерима и стручњацима за маркетинг са циљем даљег развоја производа који ће имати прилику да се продаје у ланцу дрогерија DM.

8. Развој приватног сектора у неразвијеним регионима Србије- GIZ

Током 2018. године обављен је низ активности на реализацији задатака дефинисаних потписаним Меморандум о сарадњи између Агенције и Немачке организације за техничку сарадњу (GIZ) у вези са реализацијом пројекта „Развој приватног сектора у неразвијеним регионима Србије”.

Заједничка сарадња има за циљ јачање капацитета запослених у Агенцији и у регионалним развојним агенцијама са циљем пружања што квалитетнијих услуга малим и средњим предузећима и предузетницима.

Активности и резултати током 2018. године:

Организовани су редовни састанци са представницима GIZ како би се разрадио план активности.

- Реализовани су тренинзи за представнике Агенције и APPA на следеће теме:
  - Унапређење финансијских вештина (април 2018. године), Центар за развој људских ресурса и менаџмент МНГ
  - У оквиру теме „Предузетништво“ одржани су тренинзи на следеће подтеме (јун 2018. године), Milistem consalting :
    - Развој пословног модела
    - Дизајн предлога вредности
    - Финансије за МСП
    - Развој купаца, минимални одржив производ и генерисање раста
    - Како презентовати пројекат/идеју/старт-уп пред инвеститорима
    - Људски ресурси
  - У оквиру теме „Квалитет“ одржани су тренинзи на следеће подтеме (септембар 2018. године), Milistem consalting :
    - ISO 9001 – Систем менаџмента квалитетом
    - ISO 14001 i HACCP – Заштита животне средине и безбедност хране
    - Управљање односима са корисницима и задовољство корисника
    - ISO 45001 – Безбедност и здравље на раду

Остале активности Сектора за међународну сарадњу у 2018. години

- Припрема радних листова за извршилачка и руководећа радна места у циљу припреме ФУК процедура.
- На позив Организације за црноморску економску сарадњу (BSEC), а преко Министарства спољних послова и Министарства привреде Републике Србије, представник Сектора за планирање и развој је учествовао на радионицама и састанку Радне групе за МСП, које су одржане у периоду 3-4. мај 2018. године у Истанбулу, Република Турска. Током састанака су обрађиване следеће теме: Радионица на тему Зелене економије и МСП; Радионица на тему успостављања BSEC Quality Award за МСП; Састанак Радне групе са фокусом на електронску трговину и пословање .
- Учесће представника Сектора на Осмом заседању Мешовите комисије за економску сарадњу између Републике Србије и Словачке Републике одржаном 4. и 5. јуна 2018. године у Братислави. Истовремено са заседањем Комисије, 4. јуна 2018. године одржан је и Пословни форум српских и словачких пословних субјеката, који су организовале Привредна комора Србије са српске стране и Словачка агенција за развој инвестиција и трговине (САРИО) са словачке стране. Током пословног форума одржана је презентацију на тему „Финансијски подстицаји инвестицијама у РС“.
- Учесће на Годишњој регионалној конференцији Европске мреже предузетништва, одржаној у септембру у Подгорици;
- Присуство представника Сектора на Међународном сајму и конференцији висококвалитетне хране (Belgrade food show), одржаном 5 и 6. новембра 2018. године.
- Присуство представника Сектора на Шестој националној конференцији о прекограничној сарадњи која је се одржана 14. новембра 2018. године, у организацији Министарства за европске интеграције Владе Републике Србије.
- Учесће у организацији „Четвртог међународног Форума о сарадњи“, који је одржан у новембру на Златибору;
- Упознавање компанија о активностима Европске мреже предузетништва, анкетирање истих и помоћ при попуњавању приступних образаца;
- Пружање информација сектору МСП о програмима Агенције и других институција релевантних за подршку привреди;
- Контрола наменског трошења средстава корисника Програма за набавку опреме из 2016. године;
- У складу са спровођењем пројекта “Родна анализа економских програма и финансијских мера у Србији“ који НАЛЕД спроводи у сарадњи и уз подршку Канцеларије UN Women програма у Србији, Сектор је доставио информације неопходне као одговор на упит за достављање основних података о програмима које спроводи Агенција било директно, или преко РРА.
- Учесће представника Сектора у раду Комисије за попис основних средстава и раду Централне пописне комисије.
- Присуство представника Сектора за међународну сарадњу на састанцима са различитим заинтересованим странама у и ван седишта Агенције.
- Учесће у раду Комисија односно Радних група за спровођење програма у оквиру Сектора/Одељења за подршку МСП: Програм подршке конкурентности,

продуктивности и интернационализацији ММСП у 2018. години, Програм подршке секторима прерађивачке индустрије, Програм подршке развоју конкурентности ММСП Компонента 1 – Подизање капацитета ММСП за пословање и менаџмент у 2017. години, Програм подршке развоју конкурентности ММСП Компонента 2 – Подршка умрежавању привредних субјеката у 2017. години, Програм подршке развоју конкурентности ММСП Компонента 3 – Подршка креирању ланаца добављача у 2017. години, Програм подршке пројектима за унапређење економског развоја у 2017. години, Програм подршке иновативним ММСП у 2017. години.

- Учесће у раду Радних група за спровођење програма у оквиру Сектора за планирање и развој : Програм за унапређење сарадње и подизање капацитета на регионалном и локалном нивоу.

IV Сектор за регионални развој и регионалну сарадњу

1. Програм за унапређење сарадње и подизање капацитета на регионалном и локалном нивоу

Програм за унапређење сарадње и подизање капацитета на регионалном и локалном нивоу (у даљем тексту: Програм) има за циљ јачање међуинституционалне сарадње и капацитета АРРА, јединица локалне самоуправе (ЈЛС), односно канцеларија за локални економски развој (КЛЕР). Кроз Програм се идентификују сви релевантни субјекти регионалног развоја, као и потребе за унапређењем капацитета, а све у циљу заједничке реализације пројеката од значаја за регионални развој. Подршка се реализује кроз суфинансирање дела оправданих трошкова пројеката које ће у партнерству реализовати АРРА, ЈЛС и КЛЕР, а који су усмерени на:

- промоцију значаја регионалног развоја и субјеката регионалног развоја, као и важности придруживања ЕУ;
- умрежавање партнера на међународном, регионалном и локалном нивоу кроз унапређивање и јачање међуинституционалне сарадње;
- унапређење капацитета субјеката регионалног развоја у областима: управљање развојним пројектима, привлачење директних инвестиција и промоција извоза; приступ и повлачење средстава из различитих извора финансирања (ЕУ и други фондови);
- подршка за подстицање равномернијег регионалног развоја кроз реализацију међуинституционалних активности и креирање механизма подршке ММСП и предузетницима (кроз прикупљање података о потребама привреде, обраду и анализу података), односно стимулисање пословног удруживања и креирање ланаца вредности.

Укупан расположиви буџет у 2018. години био је 10.000.000,00 динара.

Примљено је укупно 8 пријава, подносиоци свих пријава су АРРА. Радна група проверила је формалну исправност, унела податке на Портал и припремила материјал за рад Комисије за све пријаве. Потенцијални корисници презентовали су пројекте на две седнице Комисије и након тога припремљени су записници, Извештај и Одлуке о додељеним средствима, а затим и потписивање уговора, после чега је уследио пренос средстава. За наведених 8 пројеката додељено је укупно 10.000.000,00 динара, односно

у трошен је цео расположиви буџет, а последњи пријављени пројекат је морао да претрпи модификацију и знатно смањење буџета пошто није било довољно расположивих средстава. Средства се преносе у два дела, први део авансно (50%), а други део по реализацији свих активности и достављању завршног извештаја. У 2018. години уплаћен је само први део средстава, односно половина расположивог буџета.

ОДОБРЕНА СРЕДСТВА У ОКВИРУ ПРОГРАМА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ САРАДЊЕ И ПОДИЗАЊЕ КАПАЦИТЕТА НА РЕГИОНАЛНОМ И ЛОКАЛНОМ НИВОУ			
ПОДНОСИЛАЦ ПРОЈЕКТА	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	ЈЛС ПАРТНЕРИ НА ПРОЈЕКТУ	ОДОБРЕНА СРЕДСТВА
Агенција за регионални развој Расинског округа д.о.о.	Јачање међуинституционалне сарадње и кадровских капацитета релевантних субјеката регионалног развоја у Расинском округу	Александровац, Варварин Крушевац, Трстеник, Ћићевац	1,087,500.00
Регионална агенција за развој источне Србије ГАРИС доо	Знање за развој - Пројекат јачања капацитета у источној Србији	Бор, Кладово, Мајданпек, Неголин, Бољевац, Књажевац, Сокобања, Зајечар	1,920,000.00
Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине доо	Унапређење сарадње и јачање капацитета субјеката регионалног развоја у Мачванском и Колубарском региону	Лозница, Богатић, Мали Зворник, Љубовија, Крупањ, Осечина, Ваљево	159,000.00
Регионална развојна агенција "Браничево - Подунавље" доо Пожаревац	Унапређење ефикасности подршке развоју локалне и регионалне привреде, кроз иновативне моделе комуникације и сарадње	Жагубица, Велико Градиште, Велика Плана, Кучево, Пожаревац, Смедерево	1,823,348.00
Акредитована регионална развојна агенција "Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа"	Партнерство и изградња капацитета пут до одрживог развоја	Врање, Лесковац, Бојник, Власотинце, Лебане, Медвеђа, Црна Трава, Босилеград, Бујановац, Владичин Хан, Прешево, Сурдулица, Трговиште	1,835,876.00
Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа	Регионална сарадња и јачање капацитета за коришћење предприсутних фондова и спровођење кохезионе политике за развој региона	Ивањица, Краљево, Рашка, Чачак, Горњи Милановац	1,270,780.00
Регионална развојна агенција Срем Рума	Успостављање центра за одрживи развој са иновативним, истраживачким, развојним центром ЕЕ и ОИЕ технологија, центром за развој регионалног пречистача отпадних вода СМ/РУ/Ириг са регионалним центром за обуку оператора постројења за прераду отпадних вода	Сремска Митровица	1,268,832.00
Регионална развојна агенција Бачка	Одржив локални и регионални развој Бачке - Међуинституционална сарадња као кључ развоја руралних средина у региону Бачка	Бачки Петровац, Бач, Сремски Карловци	634,664.00

Акредитација регионалних развојних агенција

Акредитацијом се регионалним развојним агенцијама поверавају одређени државни послови, односно спровођење развојних пројеката и активности које се финансирају из буџета Републике и других извора у складу са Законом о регионалном развоју. Поступак акредитације започео је 2012. године, а у Србији тренутно постоји 16 АРРА.

У првој половини 2018. године, реакредитацију су добиле Регионална агенција за развој источне Србије - РАРИС са седиштем у Зајечару и Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа са седиштем у Лесковцу, а у другој половини године захтев за обнову акредитације поднеле су још две АРРА: Регионални центар за друштвено економски развој „Банат“ из Зрењанина и Регионална агенција за просторни и економски развој Рапског и Моравичког округа из Краљева. Регионална агенција за просторни и економски развој Рапског и Моравичког округа из Краљева добила је обнову акредитације на период од пет година, док је Регионални центар за друштвено економски развој „Банат“ из Зрењанина још увек у поступку обнове акредитације, односно поступак је прекинут док се не реши питање стицаоца члана друштва Удружења „Диштрикт 0230“ из Кикинде од стране надлежних органа Владе Републике Србије и Агенције за привредне регистре.

Наредне године поступак обнове акредитације проћи ће седам АРРА, тако да су већ у току године почеле консултације и припреме за реакредитацију.

На крају, констатује се да тренутно послује 15 акредитованих регионалних развојних агенција које поседују решење о акредитацији или обнови акредитације за обављање послова регионалног развоја, и то: Регионална развојна агенција за развој источне Србије „РАРИС“ - Зајечар, Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа - Лесковац, Регионална агенција за просторни и економски развој Рапског и Моравичког округа - Краљево, Регионална развојна агенција „ЈУГ“ - Ниш, Регионална развојна агенција „Златибор“ - Ужице, Регионална развојна агенција „Бачка“ – Нови Сад, Регионална развојна агенција „Срем“ - Рума, Регионална развојна агенција СЕДА – Нови Пазар, Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља - Крагујевац, Регионална агенција за развој и европске интеграције „Београд“ - Београд, Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине - Лозница, Регионална развојна агенција „Браничево-Подунавље“ - Пожаревац, Регионална развојна агенција „ПАНОНРЕГ“ – Суботица, Агенција за регионални развој Расинског округа – Крушевац и Регионална развојна агенција „Јужни Банат“ - Панчево. Једна АРРА је у процесу да добије обнову акредитације - Регионални центар за друштвено економски развој „Банат“ из Зрењанина.

Вредновање рада АРРА

У складу са Правилником о ближим условима и критеријумима за вредновање рада Регионалних развојних агенција (“Сл. гласник РС”, бр. 6/2011), Агенција је у обавези да једанпут годишње изврши вредновање рада АРРА за послове за које су акредитоване. Комисија за вредновање врши теренски обилазак сваке АРРА, проверава податке наведене у

извештају о раду и евалуационом обрасцу, бодује активности у складу са прописаним критеријумима и индикаторима и припрема Извештај о извршеном вредновању са предлогом оцене. Коначну оцену рада доноси директор Агенције.

У 2017. години, након извршеног теренског обиласка сваке од АРРА и комплетирања неопходне документације, извршено је вредновање 15 АРРА, а последња основана АРРА (Регионална развојна агенција „Јужни Банат“ – Панчево) није вреднована, јер је основана у последњем кварталу 2017. године.

Назив АРРА	Број поена	Оцена за 2017. год
Регионална агенција за развој и евроинтеграције „Београд“	102,6	одличан
Регионална развојна агенција „Бачка“	56,7	одличан
Регионална развојна агенција „Срем“	65,9	одличан
Регионална развојна агенција Подриња, Подгорине и Рађевине	39,6	добар
Регионална развојна агенција „Златибор“	95,1	одличан
Агенција за регионални развој Расинског округа	47,1	врло добар
Регионална развојна агенција „Браничево – Подунавље“	53,7	одличан
Регионална агенција за економски развој Шумадије и Поморавља	81,2	одличан
Центар за развој Јабланичког и Пчињског округа	79,3	одличан
Регионална развојна агенција „Југ“	38,3	добар
Регионална агенција за развој источне Србије РАРИС	57,0	одличан
Регионални центар за друштвено економски развој „Банат“	79,4	одличан
Регионална развојна агенција ПАНОНРЕГ	41,8	врло добар
Регионална агенција за просторни и економски развој Рашког и Моравичког округа	79,4	одличан
Регионална развојна агенција Санцака	38,7	добар

У оквиру Сектора разматрана је могућност да се постојећи критеријуми за вредновање измене и надограде, будући да се на лицу места, кроз поступак вредновања испоставило да би то било корисно за унапређење и објективније оцењивање рада АРРА.

Програми и мере Министарства привреде

Програм стандардизованог сета услуга за акредитоване регионалне развојне агенције у 2018. години

Уредбом о утврђивању програма стандардизованог сета услуга за акредитоване Регионалне развојне агенције у 2018. години, коју доноси Влада РС, утврђен је Програм стандардизованог сета услуга за акредитоване регионалне развојне агенције.

Овом Уредбом утврђени су циљеви, намена средстава, корисници средстава, начин коришћења средстава, начин реализације и праћење реализације Програма. Такође је регулисано да Програм спроводи Министарство привреде у сарадњи са Агенцијом, а све у складу са Програмом и уговором између Министарства привреде и Агенције.

Основни циљ Програма је подизање капацитета јединица локалне самоуправе за припрему и спровођење регионалних и развојних пројеката. За реализацију Програма стандардизованог сета услуга за акредитоване регионалне развојне агенције у 2018. години обезбеђена су средства у износу од 25.000.000,00 динара.

Корисници средстава су АРРА, које је у претходном периоду акредитовала Национална агенција за регионални развој. Средства из Програма намењена су за реализацију следећих услуга АРРА:

- учешће у припреми спровођењу регионалних и локалних развојних пројеката у 2018. години;
- промоција програма и Уредбе;

Програм се реализује по кварталима и припремљени су извештаји и Министарству прослеђене пријаве за сва четири квартала 2018. године, као и завршни извештај о реализацији Програма.

Мера суфинансирања годишње чланарине ЈЛС за рад и пословање АРРА

Уредбом о утврђивању Програма подстицања регионалног и локалног развоја у 2018. години („Службени гласник РС“ бр. 14/2018) и Уговором о пружању услуге у реализацији Мере суфинансирања годишње чланарине јединица локалне самоуправе за рад и пословање акредитованих регионалних развојних агенција у 2018. години, уређени су циљеви, корисници, финансијски оквир, неопходна документација и начин реализације Мере, која је поверена Агенцији.

Основни циљ програма је јачање институционалних капацитета јединица локалне самоуправе кроз суфинансирање годишње чланарине за рад и пословање АРРА.

Корисници Мере су ЈЛС које су разврстане у трећу и четврту групу развијености, односно у девастирана подручја према јединственој листи развијености и то на следећи начин:

- Износ од 25% годишње чланарине се суфинансира ЈЛС које су разврстане у трећу групу по степену развијености
- Износ од 50% годишње чланарине се суфинансира ЈЛС које су разврстане у четврту групу по степену развијености
- Износ од 75% годишње чланарине се суфинансира ЈЛС које су разврстане у девастирана подручја.

Захтеви са неопходном документацијом подносили су се Агенцији до 1. октобра 2018. године. До рока предвиђеног Уредбом поднето је укупно 57 захтева јединица локалне самоуправе за Меру суфинансирања годишње чланарине ЈЛС за рад и пословање АРРА, а у складу са Уредбом о утврђивању услова, критеријума и начина акредитације за обављање послова регионалног развоја и одузимања акредитације пре истека рока на који је издата („Службени гласник РС“ бр. 74/10 и 4/12). Након истека рока, достављен је један захтев (у табели обележен црвеном бојом), без прописаног обрасца Захтева.

Од укупно примљених захтева, трећој групи нивоа развијености припада 34 захтева ЈЛС, које имају право на суфинансирање у износу од 25% средстава пренетих АРРА.

На јединице локалне самоуправе из четврте групе нивоа развијености односи се 11 захтева, са правом на суфинансирање 50% износа средстава која су пренета АРРА.

На девастиране јединице локалне самоуправе односи се 13 захтева, којима припада право на суфинансирање 75% износа средстава уплаћених АРРА.

На основу прегледа целокупне документације утврђено је да свих 57 јединица локалне самоуправе испуњавају услове за суфинансирање чланарине. Потражују се средства у укупном износу од 44.190.269,85 динара. Сви примљени захтеви су, са пратећом документацијом и извештајем о примљеним захтевима, предати Министарству привреде на одлучивање и исплату тражених средстава и средства су исплаћена ЈЛС у току новембра и децембра 2018. године.

Текуће активности

Координирање рада мреже АРРА, информисање агенција о информацијама са националног нивоа, обавештавање агенција о конференцијама, радионицама, сајмовима и другим догађајима који су значајни за унапређење пословања АРРА;

Учешће у организацији *Међународног форума о сарадњи* који се одржава већ три године. Први Форум одржан је у Бања Луци у новембру 2015. године и присутно је било око 160 учесника, микро, малих и средњих привредних друштава, кластера, као и представника РРА и ЈЛС. Други Форум одржан је 2016. године у Новом Саду, а трећи 2017. године на Јахорини.. Агенција је у периоду од 15. до 16. новембра 2018. године организовала 4. Међународни форум о сарадњи који се одржао на Златибору. Форум је окупио више од 300 учесника из сектора привреде, државне и локалне администрације, као и међународних организација. Присутни су имали прилику да присуствују панелима на теме развоја и финансирања предузетништва, административним олакшицама и јавно-приватном партнерству. У оквиру Форума одржани су међународни пословни сусрети за МСП и кластере којима је присуствовало 138 предузећа из 8 земаља. Партнери у организацији овог догађаја су били Републичка агенција за развој МСП Републике Српске и Привредна комора Србије.

Учешће у раду *Комисије* у оквиру Програма подршке почетницима за започињање посла-START UP;

Учешће у раду *Комисије* у оквиру Програма подршке конкурентности, продуктивности и интернационализацији ММСПП у 2018. години;

Учешће у раду *Одбора за праћење ИПАРД II Програма*;

Праћење реализације Програма подршке пројектима прекограничне срадње (СВС) – направљена два пресек стања реализације пројеката који су подржани од стране РАС кроз

суфинансирање учешћа апликаната/партнера и започето са прикупљањем Завршних извештаја о реализацији пројеката.

Сектор за регионални развој и регионалну сарадњу одржава контакт и унапређује сарадњу са СКГО, као и са Министарством за европске интеграције. СКГО и Програм подршке руралном и регионалном развоју у Републици Србији (ПРПП) који финансира Швајцарска агенција за развој и сарадњу SDC, а спроводи конзорцијум партнера састављен од консултантске фирме НИРАС (Пољска, Данска), Пољског руралног форума и фирме Partner Solutions (Србија), представља део подршке Владе Швајцарске процесу успостављања добре управе у Србији, заједно са Агенције и АРРА планирају организацију конференције о брендирању која би требало да се одржи крајем марта 2019. године. Конференција би се односила на брендирање региона, места (ЈЛС) и производа.

V Сектор за планирање и анализу

Одељење за aftercare

Од августа до краја децембра 2018. године, у оквиру Aftercare активности одржани су бројни састанци са инвеститорима који већ дужи низ година послују у Републици Србији. Фирме које је делегација Агенције посетила су: Siemens, Robert Bosch, Johnson Electric, Modine, Grundfos, Panasonic Lighting Devices и Yazaki. Фокус састанака са наведеним мултинационалним компанијама је био на тему будућег програма Агенције за укључивање домаћих МСП у ланце добављача великих компанија. У директном контакту представници мултинационалних компанија су нам пренели њихово искуство везано за досадашњу сарадњу са домаћим компанијама као добављачима и пружили нам помоћ око креирања услова и критеријума за учешће домаћих компанија у будућем програму подршке.

Такође, са њима су обављени и разговори на тему досадашњег пословања у Србији, проблема са којима се суочавају и планова будућих активности. Са свим овим инвеститорима је одржано више састанака, док се путем електронске поште одржава редовна комуникација и размена информација.

У овом периоду одржани су састанци и са пословним удружењима страних компанија које послују у Србији, као што су Немачко-српска привредна комора, Комора италијанско српских привредника, Јапанска пословна алијанса и Словеначки пословни клуб. Циљ ових састанака је био промоција Aftercare активности Агенције, како би чланице ових удружења добиле ту информацију.

Одржана су и два састанка са директором Ауто кластера Србије у циљу прикупљања информација и промовисања Програма подршке МСП за укључивање у ланце добављача међу чланицама кластера.

Одељење за извештавање и аналитику

Одељење за извештавање и аналитику обавља послове анализе и обезбеђује податке и информације за потребе унапређења политика привредног и регионалног развоја. У настојању да обезбеди приступ подацима и прикупи их на адекватан начин, односно у задовољавајућим

форматима, одељење интензивно сарађује са бројним институцијама на републичком и регионалном нивоу. Одељење у оквиру праћења реализације програма и пројеката хоризонтално сарађује са свим секторима Агенције.

У оквиру овог извештаја приказани су резултати рада и из периода јануар - август 2018. године када је делокруг послова Одељења за извештавање и аналитику обављан у оквиру Сектора за планирање и развој и то у оквиру два одељења: Одељење за планирање, мониторинг и евалуацију и Одељење за анализу и истраживање.

Прикупљање података и аналитика

У току 2018. године прикупљени су различити типови података од институција на републичком нивоу и то: Министарства привреде, Агенције за привредне регистре, Завода за статистику, Управе царина, Централног регистра обавезног социјалног осигурања и др. На основу прикупљених и обрађених података припремљени су бројни извештаји и приказани резултати привредне сарадње Републике Србије са различитим државама, као и различити типови извештаја о стању директних инвестиција у Србији.

Сектор за планирање и анализу је у сарадњи са експертима Светске банке развијао алате који ће се у наредном периоду користити у аналитичком раду, а у циљу мерење и представљања резултата Агенције. Развијени алати су значајни за праћење кључних кретања у међународној пословној заједници и припрему предлога препорука политика и мера прилагођених за оптималну употребу буџетских средстава у циљу привлачења нових инвестиција. У оквиру рада одељења прикупљају се, систематизују и обједињују препоруке везане за унапређење амбијента за пословање у Републици Србији.

У 2018. години у Одељењу су прикупљани, систематизовани и обрађивани подаци у вези са актуелним тржишним трендовима и кретањима у земљи и иностранству и подацима које су од значаја како за извоз тако и за инвеститоре (подаци се односе на директна улагања, спољнотрговинску размену, БДП, продуктивност рада, стопе незапослености, зараде, девизне курсеве, порезе и др.).

Припрема и реализација програма

У оквиру свакодневне хоризонталне сарадње са осталим секторима, а у циљу остварења основне улоге препознате на основу Акционог плана Развојне агенције Србије, у Одељењу су припремани програми подршке, како би се помогло другим секторима при побољшавању њихових резултата. Припрема програма обухвата координацију рада радне групе на изради упутстава за реализацију програма, пратећих образаца, текста јавног позива, календара реализације активности, решења за формирање радне групе и комисије. Израђено је 5 упутстава за реализацију програма, 5 комплета пратећих образаца (пријава пројекта, буџет пројекта и наратив буџета, изјава о прихватању услова јавног позива, изјава о додељеној државној помоћи мале вредности) и то за следеће програме:

- Програм подршке конкурентности, продуктивности и интернационализацији ММСПП у 2018. години;
- Програм за унапређење сарадње и подизање капацитета на регионалном и локалном нивоу;

- Програм подршке за МСПП – кориснике селектоване у оквиру Швајцарског програма подршке за промоцију извоза – SIPPO;
- Програм стандардизованог сета услуга за МСПП у 2018. – Упутство за спровођење стандардизоване услуге менторинга;
- Програм подршке секторима прерађивачке индустрије.

Након објављивања јавних позива запослени у одељењу активно су учествовали у раду комисија и радних група за вредновање и оцену пријава и то за следеће програме:

- Програм подршке конкурентности, продуктивности и интернационализацији ММСПП у 2018. години;
- Програм за унапређење сарадње и подизање капацитета на регионалном и локалном новоу;
- Програм подршке за МСПП – кориснике селектоване у оквиру Швајцарског програма подршке за промоцију извоза – SIPPO;
- Програм стандардизованог сета услуга за МСПП у 2018. – Упутство за спровођење стандардизоване услуге менторинга;

У току 2018. године настављен је рад Комисије за преглед и оцену предлога пројеката за Програм подршке почетницима за започињање пословања – Start-up 2017. Комисија је након саслушаних одбрана извршила оцењивање пројеката и припремила предлог ранг листе за одобрење. Након донешених одлука Комисија је наставила са радом у циљу разматрања пристиглих молби и захтева упућених од стране корисника.

Стратешко планирање и извештавање

У Одељењу за извештавање и аналитику у 2018. години обављани су послови стратешког планирања и извештавања кроз следеће активности:

Учесће у процесу извештавања по Акту за мала предузећа (Small business Act – SBA) који координира Министарство привреде састојало се од низа активности и то: попуњавање базе за извештавање о реализованим активностима за 10 димензија подршке МСП дефинисаних у SBA кроз координацију и обраду прикупљених података међусекторски у Агенцији. Учесће у раду фокус група координираних од стране OECD и Министарства привреде по следећим темама: женско предузетништво и јачање капацитета МСП. Припрема информација за потребе комплетирања извештаја по SBA о подршци женском предузетнишву кроз програме Агенције, Информација о јачању капацитета МСП кроз обуке и тренинге подржано од стране Агенције. Учествовање на састанак и панел дискусији у организацији Министарства привреде са свим релевантним институцијама које учествују у процесу извештавања.

Извештавање

Одељење за извештавање и аналитику редовно припрема следеће типове извештаја:

- извештаје о билатералној економској сарадњи са одређеним земљама, који се припремају за сопствене потребе тако и за потребе надлежног и других министарстава, као и других институција (Кабинета премијера и Председника Републике Србије). У оквиру ових извештаја се обрађује посебно спољнотрговинска

размена, а посебно област улагања, а у циљу препознавања неискоришћених потенција у оквиру економске сарадње са земљама. У току 2018. године припремљено је 80 прегледа сарадње.

- кратке привредне информације о локалним самоуправама и компанијама постојећим и/или потенцијалним улагачима у Србију. У току 2018. године припремљено је 130 информација.
- мишљења на предлоге Платформи и протокола за заседање Мешовитих комисија за унапређење сарадње Републике Србије са другим државама, а за потребе Министарства привреде, Министарства спољних послова, Министарства трговине, туризма и телекомуникација. Припремљено је око 15 извештаја о билатералној економској сарадњи, као и давање мишљења на предлоге Платформи.

Евалуација програма Агенције

Одељење за извештавање и аналитику у току 2018 године урадило је прву евалуацију програма и пројеката који су реализовани у току 2016. године.

Методологија спровођења евалуације подразумевала је две фазе:

Прва фаза се огледала кроз прикупљање и обраду података за све кориснике програма Агенције из 2016. године и ангажовање запослених на обради података који су релевантни за анализу. Прикупљање података се врши у сарадњи са надлежним институцијама за одређене групе података (нпр. број запослених, финансијски показатељи, робна размена и сл.). Такође, запослени у оквиру Сектора за планирање и анализу, у овој фази евалуације, уско сарађују са секторима Агенције који су задужени за имплементацију програма и пројеката како би отклонили уочене недостатке у интерним базама података. Квалитетно сагледавање резултата и праћење ефеката није могуће без адекватно обрађених података у фази имплементације.

Друга фаза подразумевала је уску сарадњу са корисницима програма Агенције, прикупљање и обрада података вршила се уз помоћ упитника и on-line апликације. На основу прикупљених података припремљен је детаљни „Извештај о евалуацији програма подршке Развојне агенције Србије из 2016. године“.

Обуке запослених

Одељење за извештавање и аналитику у оквиру својих редовних активности води евиденцију о стручном усавршавању/обукама запослених у Агенцији. Детаљна евиденција по обукама и по запосленом води се на порталу Агенције. Запослени су у току 2018. године похађали следеће обуке: Обука о новинама од значаја за пословање потенцијалних и постојећих привредних субјеката; Управљање пројектним циклусом; Вештине презентације и пословне комуникације; Унапређење финансијских вештина; Предузетништво; Водич за Каизен; Анализа перформанси и ланаца вредности; Пословни план; Финансијски прописи у јавном и приватном сектору; Оснаживање лидерских вештина у државној управи - у оквиру пројекта МДУЈС "Подршка реформи јавне управе у РС кроз даљу подршку унапређењу система управљања ресурсима у државној управи"; Introduction to International Trade and Finance; Новине и примена општих и финансијских прописа у јавном и приватном сектору; Квалитет; Јавне набавке; Право на приступ информацијама од јавног значаја; Заштита

података о личности; Ревизорски поступак у оквиру ИПА2 програма регионалне и територијалне сарадње.

Остале активности

Представници Одељења за извештавање и аналитику су у току 2018. године учествовали у следећим радним телима и међународним пројектима:

- Чланство у Радној групи за имплементацију Регионалне инвестиционе реформске агенде (РИРА), као и учешће у оквиру националних консултација у оквиру Регионалног пројекта инвестиционе политике и промовисања инвестиција на Западном Балкану;
- Чланство у тиму за имплементацију пројекта Успостављање и промоција менторинг услуге у земљама Западног Балкана, фаза 2, 2017-2020 - ЈСА;
- Чланство у тиму за имплементацију пројекта Развијање акцелератора за побољшан приступ финансирању иновација ММСП (Accelerator);
- Чланство у тиму за имплементацију пројекта Учвршћивање извршне истраживачке инфраструктуре у дунавском региону (RI2integrate);
- Чланство у тиму за имплементацију пројекта PSD- Пројекат подршке развоју приватног сектора у јужној и југозападној Србији.

По основу позива кластерске иницијативе за формирање кластера креативне индустрије из Котора, Сплита, Мостара и Требиња, учешће на међународној панел дискусији о искуству и позитивним примерима подршке кластерима у Републици Србији и кроз програме Агенције.

Учешће на конференцији у организацији НАЛЕД на тему: медијска радионица за реформу локалне администрације у служби економског развоја.

Учешће на састанку у PKS у оквиру предавања Извори финансирања за МСП и предузетнике.

Одељење за информатичку подршку

Подршка реализацији програма/пројекта које реализује Агенција

- Припремљене апликације за све програме које реализују Сектор за подршку МСП, Сектор за регионални развој и регионалну сарадњу, Сектор за међународну сарадњу у 2018. години, а које прате процес пријаве, оцене пријава и реализације пројекта. Омогућена је аутоматизација процеса одлучивања у складу са захтевима сектора. Такође, омогућен је приступ подацима члановима комисија који нису запослени у Агенцији. На овај начин пружена је подршка реализацији програма: Програм подршке секторима прерађивачке индустрије, Програм подршке конкурентности, продуктивности и интернационализацији ммсп у 2018. години, Програм подршке за ММСП – кориснике селектоване у оквиру Швајцарског програма подршке за промоцију извоза – SIPPO, Програма подршке почетницима за започињање посла – START UP, Програм стандардизованог сега услуга за микро, мала и средња предузећа и предузетнике у 2018. години (комплетан сет апликација за обраду података о реализованим активностима, сет апликација за администрацију програма и сет пратећих извештаја), Програма унапређења институционалне инфраструктуре.
- Пружена подршка Одељењу за извештавање и аналитику у реализацији активности теренске контроли у оквиру пројекта START UP у 2016. години. Креирана апликација и урађено повезивање података са претходним активностима и другим изворима података (АПР, ЦРОСО).

Сарадња са АПР, Управом за заједничке послове републичких органа (УЗЗПРО) и Канцеларијом за информационе технологије и електронску управу

- Урађена је испорука података за АПР о подстицајима које је Агенција уговорила током 2018. године.
- Наставак сарадње са АПР у вези са преузимањем података преко АПР Web сервиса о регистрованим привредним субјектима. Креиране су базе за удружења, предузетнике и привредне субјекта. Обезбеђено периодично ажурирање података.
- Од АПР преузети подаци о завршним финансијским извештајима за 2016 и 2017 годину. Креирана база и основни репортинг систем.
- Настављена је успешна сарадња са УЗЗПРО и Канцеларијом за информационе технологије и електронску управу. Омогућено ефикасно функционисање сервиса (одржавање мрежних сервиси, администрација AD, SharePoint, Exchange и Skype for Business сервера).

Подршка реализацији активности међународних пројеката

Менторинг програм (сарадња са ЈИСА)

- Учесће у раду тима и подршка тиму Агенције за имплементацију пројекта;
- Администрација апликације намењене обради података у оквиру менторинг програма. Пружена техничка подршка тимовима за реализацију пројекта и спољним корисницима.
- Креирање нове апликације за обраду података о профелима ментора..

ЕУ пројекти – ACCELERATOR и RI2Integrate

- Учесће у раду тима и подршка тиму Агенцији за имплементацију пројекта;

VI Сектор за правне, финансијске и опште послове

Сектор је током 2018. године успешно реализовао све правне, финансијске и послове неопходне за рад и несметано функционисање Сектора и Агенције у целини и то следеће:

Радноправни послови

Примена законских прописа у области рада и радних односа, израда појединачних аката о правима и обавезама запослених у вези са радом (уговори о раду, понуде за закључивање анекса уговора, анекси уговора о раду, решења о годишњим одморима, плаћеним и неплаћеним одсуствима, уговори о привременим и повременим пословима, споразум о раскиду уговора о раду, обавештења о остваривању права на случај незапослености, потврде.....), правни послови у вези са пријемом у радни однос и остваривањем права из радног односа за новозапослене, послови из области пензијско-инвалидског и здравственог осигурања.

Укупан број запослених у 2018. години је био 76 закључно са 31.12.2018., од којих 10 на одређено време.

Једно лице је ангажована по основу уговора о привременим и повременим пословима.

Послови јавних набавки и остали правни послови

1. Праћење примене прописа из области јавних набавки, финансија и других прописа неопходних за рад Сектора, давање објашњења и мишљења у вези са спорним питањима из делокруга рада Сектора;

2. Учешће у изради Годишњег програма рада Агенције;

3. Израда Плана јавних набавки и израда пет измена Плана јавних набавки, које су објављене на Порталу јавних набавки и интернет страници Агенције.

У 2018. години је успешно је спроведено 10 поступака јавне набавке добара, сви поступци су били мале вредности и 12 поступака јавне набавке услуга, од чега 6 отворених поступака, а 6 поступака јавне набавке мале вредности. Два поступка јавне набавке мале вредности су била обустављена из разлога што није било поднетих понуда, а од једног планираног поступка јавне набавке мале вредности се одустало.

Израда планова и измена планова јавних набавки на које се не примењује Закон о јавним набавкама.

Управи за јавне набавке достављени су квартални извештаји о спроведеним поступцима и закљученим уговорима о јавној набавци, о спроведеним поступцима набавки на које се не примењују одредбе Закона, о обустављеним и поништеним поступцима јавне набавке, као и извештаји о извршењу уговора о јавној набавци,

4. Израђени су предлози бројних општих аката Агенције, који су и усвојени од стране Управног одбора:

- Измена Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Развојне агенције Србије, број: 110-007/2016-07 од 31.01.2018. године;
- Правилник о набавкама унутар Развојне агенције Србије, број: 1-01-011-1/2018 од 28.02.2018. године;
- Правилник о евидентирању присуства запослених на раду у Развојној агенцији Србије број 1-07-110-11/2018 од 19.10.2018. године;
- Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама Развојне агенције Србије број 1-07-110-14/2018 од 19.10.2018. године;
- Правилник о изменама Правилника о набавкама унутар Развојне агенције Србије број: 1-01-011-1/2018-2 од 19.10.2018. године;
- Правилник о канцеларијском и архивском пословању Развојне агенције Србије са Предлогом Листе категорија регистратурског материјала са роковима чувања, број 1-07-110-13/2018 од 19.10.2018. године;
- Правилник о раду Развојне агенције Србије, дел. број: 1-07-110-16/2018 од 13.12.2018. године.

5. Припрема предлога и израда уговора из надлежности Сектора;

6. Израда одлука и решења о формирању радних група и тимова;

7. Израда дописа и одговора на дописе;

8. Спроведен је поступак раздвајања електричних инсталација на две мерне групе уз повећање снаге у објекту у Зајечару (захтев, пропратна документација, одобрење, Уговор.....);

9. Спроведен је поступак уписа промене носиоца права коришћења на објекту у Зајечару;
10. Поступање по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја;
11. Редовно ажурирање и објављивање Информатора о раду;
12. Припрема нацрта одлука и остале потребне документације за рад Управног одбора и организацију седница, комуникација са члановима Управног одбора;
13. Израда Упутства за рад комисије за попис имовине и обавеза, Одлуке о спровођењу пописа и образовању комисија као и Плана рада комисија;
14. Праћење спорова Агенције.

Финансијски послови

1. Израда Финансијског плана за 2018. годину са три измене;
2. Активности у вези са организовањем годишњег пописа и активности после завршеног пописа;
3. Обрачун годишњег бруто прихода за све запослене у Агенцији у 2017. години као и за сва лица ангажована уговором о делу, уговором о привременим и повременим пословима, уговором о ауторском делу и достављање потврда свим радно ангажованим лицима у 2017. години-образац ППП-ПО;
4. Састављање финансијског извештаја за 2017. годину и финансијског извештаја за статистичке потребе;
5. Обрачун и подношење обрасца М4-к за 2017. годину- пријава података за утврђивање стажа осигурања;
6. Учешће у ревизији од стране Државне ревизорске институције, поступање по препорукама, израда и достављање одазивног извештаја. До дана састављања Годишњег извештаја о раду за 2018. годину, отклоњене су све неправилности утврђене у ревизији финансијских извештаја и 9 од 11 неправилности утврђене у ревизији правилности пословања;
7. Редовна екстерна ревизија финансијских извештаја Агенције за 2017. годину и припрема за усвајање Извештаја независног ревизора од стране Управног одбора;
8. Израда процедура и поступака финансијског управљања и контроле;
9. Обрачунавање зарада и накнада зарада за запослених, обрачунавање накнада по осталим уговорима, као и накнада за чланове Управног одбора, обрачунавање и исплате накнада за превоз запослених;
10. Обрачунавање и електронско подношење пореских пријава-Систем обједињене наплате за првих 12 месеци 2018. године;

11. Израда и предаја М-УН образаца за све примаоце прихода по основу уговора о делу и председнику и члановима Управног одбора Агенције;
12. Израда и предаја РФЗО-у захтева за рефундацију по основу трудничког, породилског и боловања ради неге детета старости до три године за свих 12 месеци;
13. Књижење свих пословних промена, вођење главне и помоћних књига за 12 месеци 2018 године;
14. Контрола налога за исплату по основу свих програма и пројеката Агенције (укупно 22) , исплата и вођење аналитичке евиденције свих програма и пројеката Агенције, учешће у изради финалних извештаја који се достављају Министратсву привреде;
15. Сарадња са Управом за трезор: достављено 12 месечних извештаја у Регистар запослених;
16. Пријављивање и одјава запослених, предаја захтева за израду здравствених књижица;
17. Сарадња са ангажованим привредним субјектима у области провере безбедности на раду и редовне контроле заштите од пожара;
18. Сарадња са изабраним привредним субјектом у пословима резервације хотелског смештаја и превоза по основу свих службених путовања у земљи и иностранству, исплаћене аконтације и урађени коначни обрачуни, као и у пословима резервација ресторанских услуга за пословне сусрете запослених и пословних партнера, како ино тако и домаћих;
19. Књижење налога по основу вођења евиденције и амортизације основних средстава и ситног инвентара;
20. Техничка и суштинска контрола примљених фактура и припрема за плаћање и реализацију наведених плаћања.
21. Израда и евиденција излазних фактура;

У току редовних активности Сектора за правне, финансијске и опште послове обављане су и бројне друге активности и задаци.

У Београду, 27.02.2019. године
Број: 1-07-030-2/2019

ПРЕДСЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА

Драгана Одовић

